

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO

Langusova ulica 4, 1535 Ljubljana

T: 01 478 80 00
F: 01 478 81 39
E: gp.mzi@gov.si
www.mzi.gov.si

Številka: 007-345/2022/16
Ljubljana, 31. 8. 2022
EVA 2022-2430-0069
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE gp.gs@gov.si
ZADEVA: Predlog Zakona o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo – predlog za obravnavo
1. Predlog sklepov vlade:
Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na seji dne sprejela naslednji
SKLEP
Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo (EVA 2022-2430-0069) in ga pošlje v obravnavo Državnemu zboru po nujnem postopku.
Barbara Kolenko Helbl Generalna sekretarka
Prejmejo: – ministrstva, – vladne službe.
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
V skladu s 143. členom Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US in 111/21) Vlada Republike Slovenije predlaga, da se predlog zakona obravnava po nujnem postopku, da bi se preprečile težko popravljive posledice, ki lahko nastanejo zaradi povečanega povpraševanja po energiji (predvsem premoga in zemeljskega plina), zmanjšane dodatne oskrbe Evrope s plinom, manjše lastne proizvodnje ter nerezerviranih dodatnih količin plina iz Rusije in manjše proizvodnje elektrike iz obnovljivih virov kot običajno.
Zato je ključno, da se sprejmejo ukrepi, ki so potrebni za obvladovanje kriznih razmer na področju delovanja elektroenergetskega in plinskega sistema ter oskrbe s toploto.

Vlada Republike Slovenije na podlagi drugega odstavka 58. člena Poslovnika državnega zbora predlaga obravnavo predloga zakona na izredni seji Državnega zbora Republike Slovenije.		
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:		
- mag. Bojan Kumer, minister, - mag. Tina Seršen, državna sekretarka, - mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo.		
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:		
/		
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:		
- mag. Bojan Kumer, minister, - mag. Tina Seršen, državna sekretarka, - mag. Alenka Bratušek, državna sekretarka, - mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo.		
5. Kratek povzetek gradiva:		
Zaradi potrebnega obvladovanja kriznih razmer na področju delovanja elektroenergetskega in plinskega sistema ter oskrbe s toploto je treba sprejeti nov zakon z nujnimi ukrepi za zanesljivo oskrbo z energijo za upravljanje povečanega tveganja na področju delovanja elektroenergetskega in plinskega sistema, ukrepi za zmanjševanje uvozne odvisnosti, ukrepi za zanesljivo oskrbo z energijo, in ukrepi za zmanjševanje pritiskov na cene energije zaradi volatilnosti energetske trgov. V skladu s 143. členom Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US in 111/21) Vlada Republike Slovenije predlaga, da se predlog zakona obravnava po nujnem postopku, da bi se preprečile težko popravljive posledice, ki lahko nastanejo zaradi povečanega povpraševanja po energiji (predvsem premoga in zemeljskega plina), zmanjšane dodatne oskrbe Evrope s plinom, manjše lastne proizvodnje ter nerezerviranih dodatnih količin plina iz Rusije in manjše proizvodnje elektrike iz obnovljivih virov kot običajno. Vlada Republike Slovenije na podlagi drugega odstavka 58. člena Poslovnika državnega zbora predlaga obravnavo predloga zakona na izredni seji Državnega zbora Republike Slovenije.		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: Predlog zakona nima finančnih posledic za državni proračun.		
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu		

	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3		
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna						
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov						
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna						
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov						
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva						
II. Finančne posledice za državni proračun						
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:						
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1		
SKUPAJ						
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:						
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1		
SKUPAJ						
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:						
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1			
SKUPAJ						
OBRAZLOŽITEV:						
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu						
V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):						
– prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov, – obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov.						

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

/

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

NE

Gre za interventni zakon, kjer sodelovanje javnosti ni predvideno.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

NE

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

NE

mag. Bojan Kumer
MINISTER

PRILOGA 1

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na seji dne sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo (EVA 2022-2430-0069) in ga pošlje v obravnavo Državnemu zboru po nujnem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
Generalna sekretarka

Prejmejo:

- ministrstva
- vladne službe

**ZAKON O UKREPIH ZA OBVLADOVANJE KRIZNIH RAZMER NA PODROČJU DELOVANJA
ELEKTROENERGETSKEGA IN PLINSKEGA SISTEMA****I. UVOD****1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA**

Prve napovedi ob nastopu krize zaradi visokih cen energentov v drugi polovici leta 2021 so kazale, da se bodo cene spomladi 2022 stabilizirale. Vojaška invazija Rusije na Ukrajino je močno pretresla svetovni energetski sistem. V Sloveniji in njeni okolici so se še poslabšale razmere, ki so že bile težke zaradi visokih cen energije. Povečala se je zaskrbljenost glede energetske varnosti, saj so novonastale razmere na energetskih trgih v ospredje postavile preveliko odvisnost Slovenije od uvoza plina in nafte, uvaža pa se tudi električna energija.

Razmere na energetskih trgih so neobičajne in so posledica več dejavnikov: oživitev gospodarstev po pandemiji in povečano povpraševanje po energiji (predvsem premoga in zemeljskega plina), zmanjšana dodatna oskrba Evrope s plinom, manjše lastne proizvodnje ter nerezerviranih dodatnih količin plina iz Rusije in manjše proizvodnje elektrike iz obnovljivih virov kot običajno (predvsem zaradi izredno slabih hidroloških razmer).

Na dvig cen elektrike na trgu je v zadnjem letu imel velike posledice porast cen zemeljskega plina. V Sloveniji se v primerjavi z drugimi državami iz zemeljskega plina ne proizvaja veliko električne energije, a ker se z elektriko trguje na enotnem notranjem trgu EU, se je vpliv rasti cen elektrike zaradi dražjega plina prenesel na naš domači trg. Je pa bilo v zadnjem letu zaznati manjšo proizvodnjo obnovljivih virov energije v Evropi zaradi manjše vetrne in hidro energije, kar vpliva na oblikovanje cen na trgu in uvoz.

Zato je ključno, da se prepreči pomanjkanje energentov v vseh gospodarskih sektorjih, še posebej v strateško pomembni industriji in vseh dejavnostih z velikimi mrežnimi učinki ter omogoči gospodarstvu, da brez zmanjšanja zaposlenosti in svojih razvojnih resursov prestane obdobje velikih šokov, povzročenih zaradi epidemije in motenj v dobavnih verigah. Zaradi potrebnega obvladovanja kriznih razmer na področju delovanja elektroenergetskega in plinskega sistema ter oskrbe s toploto je treba sprejeti nov zakon z nujnimi ukrepi za zanesljivo oskrbo z energijo, za upravljanje povečanega tveganja na področju delovanja elektroenergetskega in plinskega sistema, ukrepi za zmanjševanje uvozne odvisnosti in ukrepi za zmanjševanje pritiskov na cene energije zaradi povečanega tveganja na področju delovanja elektroenergetskega in plinskega sistema.

Uredba (EU) 2017/1938 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2017 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 994/2010 (v nadaljnjem besedilu: Uredba 2017/1938/EU) uvaja določbe, namenjene zagotavljanju zanesljivosti oskrbe s plinom v Evropski uniji (v nadaljnjem besedilu: EU) z zagotavljanjem pravilnega in neprekinjenega delovanja notranjega trga z zemeljskim plinom (v nadaljnjem besedilu: plin), z uvedbo možnosti izrednih ukrepov, ko na trgu ni več mogoče zagotoviti potrebne oskrbe s plinom, vključno s solidarnostnim ukrepom kot zadnjim sredstvom, ter z določitvijo jasne opredelitve in porazdelitve odgovornosti med podjetji plinskega gospodarstva, državami članicami in EU, tako glede preventivnih ukrepov kot odzivanja na dejanske motnje v oskrbi s plinom. Ta uredba v duhu

solidarnosti vzpostavlja tudi pregledne mehanizme v zvezi z usklajevanjem načrtovanja za izredne razmere in odzivom nanje na nacionalni in regionalni ravni ter ravni EU.

Agencija za energijo (v nadaljnjem besedilu: agencija) je na podlagi 118. člena Zakona o oskrbi s plini (Uradni list RS, št. 204/21) zadolžena za izdajo Akta o načrtu za izredne razmere pri oskrbi s plinom (v nadaljnjem besedilu: akt). Z aktom agencija kot pristojni organ podrobneje določa vlogo in odgovornost podjetij plinskega gospodarstva, po potrebi operaterjev prenosnih sistemov za električno energijo, distributerjev toplote za daljinsko ogrevanje ter industrijskih odjemalcev plina, vključno s proizvajalci električne energije. Akt določa postopke in ukrepe za posamezne stopnje krize, izvajalce ukrepov in zaporedje ukrepov. Podrobneje so določene tudi obveznosti poročanja, obveščanja in izdelave načrtov nujnih ukrepov. Akt določa sestavo in delovanje krizne skupine, katere naloga je zlasti izmenjava informacij in koordinacija obvladovanja krize. Akt izpolnjuje zahteve Uredbe 2017/1938/EU, ki v 10. členu in Prilogi VII predpisuje za vse države EU poenoteno vsebino in strukturo načrta za izredne razmere. Uredba zahteva, da se v načrtu za izredne razmere opiše dogovorjena ureditev solidarnostne pomoči.

Agencija z razglasitvijo stopnje krize in z zahtevo uvaja ukrepe, ki smejo odjemalce prizadeti le v najmanjši možni meri, ki je potrebna za obvladovanje krize oziroma za zagotovitev zanesljive oskrbe zaščitene odjemalcev. Podjetja plinskega gospodarstva in distributerji toplote izvajajo ukrepe nediskriminatorno in pregledno. Na podlagi prejetih poročil in morebitnih pridobljenih informacij agencija ugotavlja spreminjanje razmer in po potrebi prilagaja način izvajanja ukrepov za odpravljanje kriznega stanja. Pri obvladovanju krize se pristojni organ in operater prenosnega sistema usklajujeta s pristojnimi organi in operaterji prenosnih sistemov v rizičnih skupinah.

Stopnje krize pri oskrbi s plinom, ki jih razglasi pristojni organ, so:

- stopnja zgodnjega opozarjanja, kadar so izpolnjeni pogoji iz (a) točke prvega odstavka 11. člena Uredbe 2017/1938/EU;
- stopnja pripravljenosti, kadar so izpolnjeni pogoji iz (b) točke prvega odstavka 11. člena Uredbe 2017/1938/EU;
- stopnja izrednih razmer, kadar so izpolnjeni pogoji iz (c) točke prvega odstavka 11. člena Uredbe 2017/1938/EU.

Uredba (EU) 2019/941 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije in razveljavitvi Direktive 2005/89/ES (v nadaljnjem besedilu: Uredba 2019/941/EU) določa pravila za sodelovanje med državami članicami z namenom preprečevanja in obvladovanja kriz pri oskrbi z električno energijo ter priprave na take krize v duhu solidarnosti in preglednosti ter ob popolnem upoštevanju zahtev konkurenčnega notranjega trga električne energije. Namen uredbe je vzpostavitev razmer, v katerih bo oskrba z električno energijo v EU odporna na različne dogodke, ki lahko ogrozijo oskrbo.

Na podlagi 10. člena Uredbe 2019/941/EU so pristojni organi držav članic zavezani sprejeti in objaviti svoje prve načrte pripravljenosti na tveganja do 5. 1. 2022 in jih redno posodabljeni vsaj na vsaka štiri leta. Ministrstvo, pristojno za energijo (Ministrstvo za infrastrukturo) je na podlagi 138. člena Zakona o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21, v nadaljnjem besedilu: ZOEE) v Sloveniji določeno kot pristojni organ za sprejem tega načrta. Operativne naloge v zvezi z načrtovanjem pripravljenosti na tveganja in obvladovanjem tveganj ministrstvo prenese na systemskega operaterja, distribucijskega operaterja ter operaterja trga z električno energijo. Tako je družba ELES, d.o.o. kot systemski operater, ki izvaja vlogo koordinatorja pri pripravah, opredelitvi in izvajanju nalog za delovanje obrambnega sistema v izrednem stanju, vojni ali krizah ter ob večjih naravnih in drugih nesrečah, v sodelovanju z Ministrstvom za infrastrukturo, pripravila prvi nacionalni "Načrt pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije".

Načrt vsebuje scenarije za krize pri oskrbi z električno energijo, vlogo in pristojnosti pristojnega organa, postopke v primeru krize pri oskrbi z električno energijo, naloge kriznega koordinatorja,

posvetovanje z deležniki in preizkuse odziva na izredne razmere. V ta namen je predvidena tudi pomoč med državami članicami v okviru dogovorjenih regionalnih in bilateralnih postopkov. Predpogoj je, da morajo imeti vse države urejen svoj lasten sistem odpornosti, da bodo najprej odporne same, po drugi strani pa posledično sposobne pomagati drugim državam.

Načrt pripravljenosti na tveganja je bil razvit in dogovorjen po posvetovanju z deležniki: operaterjem distribucijskega sistema, elektrodistribucijskimi družbami, agencijo in operaterjem trga.

Skladno s 138. členom ZOEE je Ministrstvo za infrastrukturo imenovani slovenski pristojni organ, odgovoren za izvedbo nalog, navedenih v Uredbi 2019/941/EU. V primeru krize v oskrbi z električno energijo bo Ministrstvo za infrastrukturo po posvetu z elektrooperaterjem prenosnega sistema razglasilo krizo v oskrbi z električno energijo in o njej nemudoma obvestilo tudi pristojne organe držav članic v isti regiji, če niso v isti regiji, pa pristojne države neposredno priključenih držav članic, ter Komisijo. Poleg tega je Ministrstvo za infrastrukturo odgovorno tudi za izvedbo in koordinacijo simulacije krize v oskrbi z električno energijo ter za oblikovanje politik, predpisov in pravil zakonodaje s področja pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije. V skladu z drugim odstavkom 70. člena Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo, 95/15 in 139/20) in Uredbe o obrambnem načrtovanju (Uradni list RS, št. 51/13 in 11/22) je Ministrstvo za infrastrukturo izdalo odlok o določitvi systemskega operaterja za koordinatorja pri pripravah, opredelitvi in izvajanju nalog za delovanje obrambnega sistema v izrednem stanju, vojni ali krizah ter ob večjih naravnih in drugih nesrečah na področju elektrogospodarstva. Družba ELES, d. o. o. je torej imenovani krizni koordinatorski organ, odgovoren za izvedbo nalog, navedenih v Uredbi 2019/941/EU.

Postopki po Uredbi 2017/1938/EU o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in Uredbi 2019/941/EU o pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije se bodo izvajali, kot so predvideni, po tem predlogu zakona pa je Vladi dana še pristojnost, da v primeru hkratnih dejanskih ali predvidenih motenj pri oskrbi z električno energijo in s plinom v Republiki Sloveniji razglasi stopnjo tveganja in sicer:

- nižjo stopnjo tveganja ali
- višjo stopnjo tveganja.

Vlada razglasi nižjo stopnjo tveganja zaradi priprave na krizo na področju oskrbe z energijo takrat, ko je zelo verjetno, da bo potrebno razglasiti stopnjo pripravljenosti v sektorju oskrbe s plinom skladno z Uredbo 2017/1938/EU o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom ter zgodnje opozorilo v sektorju oskrbe z električno energijo skladno z Uredbo 2019/941/EU o pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije. Pri tej stopnji tveganja je na voljo še nekaj časa do kriznih razmer, a je že potrebno obvestiti energetske družbe in odjemalce električne energije in zemeljskega plina preko sredstev javnega obveščanja, da se naj pripravijo na pričakovane krizne razmere in izvedejo potrebne in možne ukrepe kot so npr.: sprememba poslovanja, napolnitev zalog goriv, zagotovitev dodatnih skladiščnih kapacitet ali dobav goriv, zamenjava goriva, kolikor je to tehnološko mogoče in podobno.

Stopnja pripravljenosti v sektorju oskrbe s plinom se razglasi, kadar pride do motenj v oskrbi s plinom ali izjemno velikega povpraševanja po plinu, zaradi česar se znatno poslabša stanje oskrbe s plinom, vendar trg še lahko obvlada te motnje ali povpraševanje brez uporabe netržnih ukrepov

Razglasitev stopnje zgodnjega opozarjanja v sektorju oskrbe z energijo sproži dejstvo, da ocena sezonske zadostnosti ali drug kvalificiran vir zagotovi konkretne, resne in zanesljive informacije, da lahko v državi članici nastopi kriza pri oskrbi z električno energijo (14. člen Uredbe 2019/914). Tu gre za nižjo stopnjo tveganja pri oskrbi z EE.

Višjo stopnjo tveganja, ki pomeni krizo na področju oskrbe z energijo, bo vlada razglasila, ker so že razglašene izredne razmere pri oskrbi z zemeljskim plinom na podlagi akta, ki določa postopke, vloge in odgovornosti v posamezni stopnji krize pri oskrbi z zemeljskim plinom, in kadar na podlagi analize

zadostnosti skladno z Uredbo Komisije (EU) 2017/1485 z dne 2. avgusta 2017 o določitvi smernic za obratovanje sistema za prenos električne energije (UL L št. 220 z dne 25. 8. 2017, str. 1) operater prenosnega sistema ugotovi, da bo v določenem obdobju prišlo do večjega pomanjkanja ponudbe električne energije v regulacijskem območju, zaradi česar je treba izkoristiti vse domače vire za proizvodnjo električne energije in toplote.

Izredne razmere v sektorju oskrbe s plinom se razglasijo, kadar pride do izjemno velikega povpraševanja po plinu, večjih motenj v oskrbi s plinom ali drugega znatnega poslabšanja stanja oskrbe s plinom ter so bili izvedeni vsi zadevni tržni ukrepi, vendar oskrba s plinom ne more zadostiti preostalemu povpraševanju po plinu, tako da je treba dodatno uvesti netržne ukrepe, zlasti da se zagotovi oskrba zaščitenih odjemalcev s plinom.

Stopnje tveganja zaradi oskrbe z energijo dovoljujejo vladi, da gospodarskim družbam, ki so v 100% lasti Republike Slovenija in v upravljanju Slovenskega državnega holdinga (v nadaljnjem besedilu: SDH), neposredno naloži izvedbo ukrepov, ki po oceni vlade prispevajo k zanesljivi oskrbi z energijo. Osnovni namen takšne ureditve je, da se v primeru izrednih razmer na evropskih energetskih trgih izkoristi vse domače vire za proizvodnjo električne energije in toplote, in s tem zagotovi zanesljivo oskrbo in posledično zmanjša tudi cenovni pritisk (tveganja za izjemno porast cene uvožene električne energije).

Vlada bo vsakih sedem dni preverjala, ali so še potrebni ukrepi za upravljanje povečanega tveganja na področju delovanja elektroenergetskega in plinskega sistema, ukrepi za zmanjševanje uvozne odvisnosti, ukrepi za zanesljivo oskrbo z energijo in ukrepi za zmanjševanje pritiskov na cene energije zaradi volatilnosti energetskih trgov.

Predlog zakona je potrebno sprejeti tudi zaradi izvajanja Uredbe (EU) 2022/1032 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2022 o spremembi Uredb (EU) 2017/1938 in (ES) št. 715/2009 glede skladiščenja plina (v nadaljnjem besedilu: Uredba 2022/1032/EU). Čeprav so se kratkoročne motnje v oskrbi s plinom dogajale že v preteklosti, se razmere v letu 2022 zaradi več dejavnikov razlikujejo od prejšnjih kriz v oskrbi s plinom. Stopnjevanje vojaške agresije Rusije proti Ukrajini od februarja 2022 je privedlo do zvišanja cen, ki je doslej brez primere. Zaradi tega zvišanja cen se bodo verjetno bistveno spremenile spodbude za napolnitev podzemnih skladišč plina v EU. V sedanjih geopolitičnih razmerah nadaljnjih motenj v oskrbi s plinom ni mogoče izključiti. Take motnje oskrbe bi lahko resno škodile državljanom in gospodarstvu EU, saj je EU v veliki meri še vedno odvisna od zunanje oskrbe s plinom, na katero lahko konflikt vpliva.

Predlaga se sprejetje zakona po nujnem postopku, da bi se že jeseni 2022 preprečile težko popravljive posledice, ki lahko nastanejo zaradi povečanega povpraševanja po energiji (predvsem premoga in zemeljskega plina), zmanjšane dodatne oskrbe Evrope s plinom, manjše lastne proizvodnje ter nerezerviranih dodatnih količin plina iz Rusije in manjše proizvodnje elektrike iz obnovljivih virov kot običajno.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Glavni cilj predloga zakona je sprejetje ukrepov za obvladovanje kriznih razmer na področju delovanja elektroenergetskega in plinskega sistema s tem, da se sprejmejo potrebni ukrepi za upravljanje povečanega tveganja na področju delovanja elektroenergetskega in plinskega sistema, ukrepi za zmanjševanje uvozne odvisnosti, ukrepi za zanesljivo oskrbo z energijo in ukrepi za zmanjševanje pritiskov na cene energije zaradi volatilnosti energetskih trgov.

2.2 Načela

1. Načelo prilagajanja prava družbenim razmeram

Energetska kriza je ves svet pahnila v popolnoma novo in nepredvidljivo situacijo, tako z vidika njenega trajanja ter posledic na družbo in posameznike ter njihov vrednostni sistem. V luči negotovosti zakonodajalec nima le pravice, temveč tudi dolžnost, da zakonodajo prilagaja danim družbenim razmeram in jo tudi spreminja, če to narekujejo spremenjena družbena razmerja. Načelo prilagajanja prava družbenim razmeram se v teh družbenih razmerah torej kaže kot ključni element načela pravne države.

2. Načelo socialne države

Načelo socialne države daje zakonodajalcu pri zagotavljanju in uresničevanju socialne varnosti njenim državljanom široko polje proste presoje. Načelo je povezano z načelom vzajemnosti in solidarnosti.

3. Načelo zakonitosti

Načelo zakonitosti od državnih organov zahteva, da morajo njihova posamična dejanja temeljiti na zakonu ali na zakonitem predpisu (četrty odstavek 153. člena Ustave Republike Slovenije).

4. Načelo učinkovitosti

Nujni ukrepi, ki jih država sprejema za obvladovanje in zmanjševanje negativnih posledic visokih cen energentov in morebitnega nedelovanja elektroenergetskega ali plinskega sistema, morajo biti čim bolj učinkoviti.

5. Načelo ekonomičnosti postopka

Ukrepi se morajo sprejemati hitro, s čim manjšimi stroški in čim manjšo zamudo za udeležence v postopku.

6. Načelo solidarnosti

Zakonski ukrepi sledijo načelu solidarnosti in vzajemne pomoči.

7. Načelo transparentnosti

Ukrepi države, elektrooperaterjev in operaterjev sistema plina za obvladovanje in zmanjševanje negativnih posledic visokih cen energentov in morebitnega nedelovanja elektroenergetskega ali plinskega sistema, morajo biti transparentni.

2.3 Poglavitne rešitve

S predlogom zakona se sprejemajo:

1. ukrepi za upravljanje povečanega tveganja na področju delovanja elektroenergetskega in plinskega sistema

Pod te ukrepe spada pristojnost vlade, da v primeru dejanskih ali predvidenih motenj pri oskrbi z električno energijo in plinom v republiki Sloveniji razglasi nižjo stopnjo tveganja ali višjo stopnjo tveganja. Vlada razglasi nižjo stopnjo tveganja zaradi priprave na krizo na področju oskrbe z energijo takrat, ko je zelo verjetno, da bo potrebno razglasiti stopnjo pripravljenosti v sektorju oskrbe s plinom skladno z Uredbo 2017/1938/EU o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom ter stanje pripravljenosti v sektorju oskrbe z električno energijo skladno z Uredbo 2019/941/EU o pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije. Pri tej stopnji tveganja je na voljo še nekaj časa do kriznih razmer, a je že potrebno obvestiti energetske družbe in odjemalce električne energije in zemeljskega plina preko sredstev javnega obveščanja, da se naj pripravijo na pričakovane krizne razmere in izvedejo potrebne in možne ukrepe.

Višjo stopnjo tveganja, ki pomeni krizo na področju oskrbe z energijo bo vlada razglasila, ko bodo nastopile izredne razmere pri oskrbi z zemeljskim plinom in imamo krizno stanje v sektorju električne

energije. Pri tej višji stopnji tveganja je potrebno izkoristiti vse nacionalne potencialne za proizvodnjo električne energije in toplote, zato bo zaradi razmer dopuščeno začasno odstopanje od zahtev glede mejnih vrednosti emisij, ki so na podlagi predpisov za urejanje varstva okolja postavljene naštetim napravam iz 3. člena zakona, za katere se zahteva okoljevarstveno dovoljenje.

2. ukrepi za zanesljivo oskrbo z energijo

To poglavje ureja skladiščenje plina in sproščanje obveznih rezerv nafte in naftnih derivatov. Nosilec bilančne skupine mora zagotoviti skladiščenje plina v drugih državah članicah EU na dan 1. november v obsegu, ki je enak vsaj 15% povprečne letne dobave plina te bilančne skupine končnim odjemalcem v Republiki Sloveniji v zadnjih petih letih. Čeprav skladišča zemeljskega plina v EU predstavljajo le okoli 25% letne porabe plina in samostojno ne morejo zagotavljati oskrbe s plinom za EU, pa so pomemben dejavnik pri uravnavanju porabe plina v zimskem času, zato je še posebej kritično, če so v teh negotovih časih za oskrbo s plinom, pred zimskim obdobjem napolnjena premalo. Da bi spodbudila primerno polnost skladišč na začetku zime, je sprejeta Uredba 2022/1032/EU.

Zakon o blagovnih rezervah (Uradni list RS, št. 96/09 – uradno prečiščeno besedilo in 83/12) v 21. a členu določa, da se zaradi zagotavljanja visoke stopnje varnosti oskrbe z nafto in naftnimi derivati v primeru motenj in nestabilnosti na trgu Republike Slovenije ali zaradi izpolnjevanja mednarodnih obveznosti Republike Slovenije o sproščanju obveznih rezerv nafte in naftnih derivatov oblikujejo obvezne rezerve nafte in naftnih derivatov. Republika Slovenija zagotavlja minimalne količine obveznih rezerv nafte in naftnih derivatov, ki ustrezajo dnevni povprečni neto uvozu za devetdeset dni. S prenosom določb Direktive Sveta 2009/119/ES z dne 14. septembra 2009 o obveznosti držav članic glede vzdrževanja minimalnih zalog surove nafte in/ali naftnih derivatov v nacionalno zakonodajo se tako količine obveznih rezerv nafte in naftnih derivatov ne smejo znižati pod raven 90 dni, kar pomeni, da se lahko sprostijo le količine, ki jih RS hrani nad 90 dni. Zaradi potencialnih motenj pri oskrbi z zemeljskim plinom in istočasnih motenj na trgu električne energije, je potrebno oblikovati dodatne rezerve nadomestnega goriva za plinske elektrarne za čas, ko bodo morale proizvajati električno energijo, plina pa ne bo na voljo. Te dodatne rezerve je potrebno oblikovati v primeru razglašene nižje stopnje tveganja.

3. ukrepi za zmanjševanje uvozne odvisnosti

V sklopu teh ukrepov je omogočeno, da se za končne odjemalce, ki distribucijskemu operaterju podajo vlogo za priključitev naprave za samooskrbo do vključno 31. decembra 2023, in ki jih distribucijski operater do vključno 31. decembra 2024 registrira kot končne odjemalce s samooskrbo uporabljajo določbe 315.a člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20 in 158/20 – ZURE) in Uredbe o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 17/19 in 197/20), in sicer dokler uporabljajo napravo za samooskrbo, za katero je bilo izdano soglasje za priključitev, nadalje so določene obveznosti državnih podjetij glede skupnostne samooskrbe, če investirajo v projekte za proizvodne naprave za proizvodnjo električne energije na obnovljive vire energije, ki so enaki ali večji od 250 kW inštalirane moči, določena je omejitev temperature zraka za namen ogrevanja v javnih stavbah in stavbah, kjer se zadržuje javnost, omejitev osvetljevanja, prostovoljno zmanjšanje odjema plina, ki je povezano s sorazmernim povračilom prispevka za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije iz obnovljivih virov energije ter v soproizvodnji z visokim izkoristkom. V tem poglavju je določena še prepoved subvencij za plinske kotle in kogeneracije in drugi ukrepi, katerih namen je omejevanje uporabe plina.

4. ukrepi za zmanjševanje pritiskov na cene energije zaradi volatilnosti energetskih trgov

V tem poglavju je v sklopu ukrepov omogočeno predvideno zmanjšanje porabe plina tudi na način, da se pogodbene kazni iz dobavnih pogodb med dobaviteljem in končnim odjemalcem, ki so posledica manjšega odjema plina kot dogovorjeno, ne obračunavajo, prav tako se obračuna omrežnina za nižjo porabo plina, določena je najvišja višina plačil za koncesijo za gospodarsko izkoriščanje vode za proizvodnjo električne energije, neposredni nakup električne energije od proizvajalcev, urejajo se ceniki toplote za gospodinjstva in druge zaščitene odjemalce, urejen je neposredni nakup električne energije od proizvajalcev, kateri so v 100 % lasti Republike Slovenije.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona nima posledic za državni proračun. Odjemalci, ki družbi Borzen d. o. o. dokažejo zmanjšano porabo plina, bodo upravičeni do sorazmernega povračila prispevka za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije iz obnovljivih virov energije ter v soproizvodnji z visokim izkoristkom (v nadaljevanju: prispevek OVE). Če bi vsi odjemalci znižali porabo prostovoljno za 15%, bi to pomenilo, da bi se zbralo za 15% manj prispevka pri Borzenu in če bi vsi odjemalci dali vlogo za izplačilo spodbude za varčevanje v sorazmernem deležu, bi Borzen moral izplačati še 15 % od tega, kot je že manj dobil. Na podlagi navedenega ocenjujemo skupaj zmanjšanje sredstev centra za podpore na letnem nivoju do 2,6 mio €. To je cca 1,3 mio€ v letu 2022 in 1,3 mio€ v letu 2023, če ukrep ne bo podaljšan. Predlog zakona nima finančnih posledic za druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona ne predvideva porabe proračunskih sredstev, zato finančnih sredstev v sprejetem proračun, ni treba zagotoviti.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona ni predmet usklajevanj s pravnim redom EU.

Tudi ostale države članice EU usmerjajo ukrepe v pomoč gospodarstvu za omilitev posledic visokega dviga cen in pomanjkanja energentov v vseh gospodarskih sektorjih:

<https://www.bruegel.org/dataset/national-policies-shield-consumers-rising-energy-prices>.

Avstrija	– »energetski vavčerji« 150 EUR/preb., – ustaveitev obvezne dajatve na zeleno elektriko, – energetske subvencije (vključno z znižanjem davkov, nadomestili za zaposlene), – 90% znižanje tarif za zemeljski plin in elektriko do sredine 2023, – povečanje subvencij za prevoz zaposlenih, – podpora podjetjem pri zamudah pri plačilu davkov, – subvencije za investiranje (za zmanjšanje odvisnosti od ruskega plina);
Belgija	– »energetski vavčer« 100 EUR/preb., – sklad za plin in elektriko (za gospodinjstva), – prepoved enostranskih sprememb v energetskih pogodbah, – znižanje DDV iz 21% na 6% za elektriko, – znižanje davkov na dizel in bencin na 17,5 centov/liter, – podaljšanje življenjske dobe dveh jedrskih reaktorjev za 10 let;
Češka	– elektrika in plin sta izvzeta iz plačila DDV, – elektrika iz obnovljivih virov je oproščena plačila energetskih pristojbin, – zakon o pomoči gospodinjstvom in podjetnikom – ciljna pomoč (Za MSPje, ki so jim porasli stroški energije za več kot 100%, dobijo državno poroštvo z 0% obrestno mero – Garancijski program, ki ga izvaja nacionalna razvojna banka), – paket pomoči za energetsko intenzivne industrije, ki kompenzira porast cen z plačili iz emisijskih kuponov ali DDV, – premostitveni krediti s strani državnih finančnih institucij ali krediti komercialnih bank z državnim poroštvom, – omejitev cen energije, – preklic cestnih davkov za avtomobile, buse, tovornjake do 12 ton;
Danska	– »toplotni ček« 800 EUR za najbolj prizadeta gospodinjstva,

	– podpora za nadomestilo sistemov ogrevanja z zemeljskim plinom;
Estonija	– znižane cene za gospodinjstva z nizkimi prihodki (tudi za nazaj), – omrežnine so se prepolovile;
Finska	– stalni ciljni ukrepi – osredotočeni na transport; podjetnike v kmetijstvu, gospodinjstva (povečanje največjega odbitka za potne stroške iz 7000 EUR na 8400 EUR), – povišanje kilometrin – »poklicni dizel« (torej za profesionalne voznike) – znižala se je davčna stopnja, – direktne subvencije za kmetijski sektor, – stalno izvetje iz plačila davka na nepremičnine za kmetijske stavbe in za logistični sektor, – 7,5% znižanje zahteve za distribucijo biogoriva, – investicije v vodik in baterije;
Francija	– »energetski vavčerji« za vse z manj kot 2000 EUR mesečno (neto), – omejitev cen plina do konca 2022, – znižanje davka na elektriko (electricity tax) iz 22,50 EUR/MWh na 1 EUR (za gospodinjstva) in 0,50 EUR za podjetja, – motoristi bodo imeli popust 15 centov/liter na bencinski črpalki in 35 centov/liter za dizel za ladje in ribiško industrijo, – ukrepi pomoči za podjetja, ki porabijo največ električne energije in zemeljskega plina. Shema je odprta od 4. julija 2022 dalje;
Nemčija	– znižanje EEG (olajšava na cene elektrike) iz 6,5 centov na 3,72 centov, – ciljni ukrep za pomoč ranljivim gospodinjstvom tako, da pokrijejo v celoti račune za ogrevanje, – enkratne subvencije za gospodinjstva z nizkimi prihodki, – povečanje potnih stroškov za študente in ranljive prebivalce, – davčne olajšave na davek od prihodkov, – povečana plačila za otroke iz družin z nižjimi prihodki, dodatnih 20 EUR/mesec/otroka, – stalno zmanjšanje cen goriv za tri mesece preko davčne olajšave, – subvencijski program, da se nadomestijo plinski bojlerji s toplotnimi črpalkami;
Irska	– davčna olajšava na zajamčene stroške za ogrevanje in elektriko, – ugodni krediti za prebivalce za prenovu stanovanj;
Italija	– odstranitev splošnega sistema dajatev v sektorju elektrike in zmanjšanje splošnih dajatev na račune za plin, – znižanje DDV za uporabo zemeljskega plina, – za 6 mio malih podjetij in 29 mio prebivalcev so stopnje 0% v okviru splošnega sistema dajatev, – odprava dajatev na račune zemeljskega plina za vse uporabnike, – plačilo računov za energijo v več obrokih, – podpora za gospodinjstva, ki imajo nizke prihodke, – 20% davčna olajšava za vse energetske intenzivna podjetja (30% povečanje cen glede na 2019), – povečanje socialnih bonusov in znižanje cen bencina do 25 centov , – paket ukrepov za pospešitev uporabe obnovljivih virov energije in ponovno uplinjanje, – davčna olajšava za podjetja za nakup plina, elektrike 25%;
Nizozemska	– znižanje energetskega davka za gospodinjstva in podjetja v 2022, – podpora ranljivim gospodinjstvom z visokimi računi za energijo in/ali slabo izoliranimi domovi (občine upravljajo), – energetski dodatek, katerih prihodki so na robu socialne pomoči do 800 EUR – znižanje stopnje DDV iz 21% na 9%, – znižanje trošarin na dizel in bencin na 21%;
Švedska	– pomoč za najbolj prizadeta gospodinjstva 195 EUR/mesec, – začasno znižanje davkov na dizel in bencin, – enostavnejši sistem potnih stroškov, – zamrznitev obveze znižanja toplogrednih plinov.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Administrativne in druge posledice

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Za izvajanje predloga zakona so pristojna ministrstva in drugi državni organi, na delovnih področjih katerih se sprejemajo ukrepi.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona ne bo imel posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

Zaradi uporabe drugih energentov lahko pride do preseganj mejnih vrednosti in s tem do poslabšanja stanja okolja in večji vpliv na okolje in tudi na zdravje ljudi v času, ko je razglašena višja stopnja tveganja, ki lahko vodi v polno izkoriščenost domačih proizvodnih virov in povečano rabo več različnih fosilnih energentov. Zakon predvideva ustrezne varovalke, da ne bi prišlo do izkoriščanja tega oz. nepotrebnega onesnaževanja okolja (predpogoja za razglasitev višje stopnje sta dva – krizne razmere tako pri oskrbi s plinom kot težave z zagotavljanjem nemotene oskrbe z elektriko, vlada vsakih sedem dni preverja upravičenost razglasitve stopnje, vrste naprav, ki lahko presegajo mejne vrednosti, so omejene, vzpostavljen je monitoring in nadzor itd.). Ministrstvo ocenjuje, da večje negativne posledice za okolje na podlagi tega zakona niso možne.

Hkrati pa zakon pospešuje in spodbuja opuščanje rabe zemeljskega plina skozi več mehanizmov (samooskrba, omejevanje temperature ogrevanja, prostovoljno zmanjševanje odjema, skupnostne samooskrbe, ukinitve podpor za zemeljski plin, ...), kar pa prinaša pozitivne posledice za okolje, saj pospešuje zeleni prehod in doseganje podnebnih ciljev.

6.3. Presoja posledic na gospodarstvo

Predlog zakona lahko ima posledice na gospodarstvo. Trenutno družbe v neposredni ali posredni lasti RS sodijo v upravljanje SDH, ki zasleduje izključno cilje čim višjega donosa in povečevanje vrednosti naložb (4. člen Zakona o Slovenskem državnem holdingu (Uradni list RS, št. 25/14)). Razglasitev nižje ali višje stopnje lahko vodi v odstopanja od teh ciljev pri gospodarskih družbah, ki so v lasti RS.

Zakon tudi nalaga nosilcem bilančnih skupin (dobaviteljem zemeljskega plina) obveznost skladiščenja plina v skladu z Uredbo (EU) 2022/1032, kar vpliva na njihove poslovne modele.

Zakon omogoča odjemalcem zemeljskega plina, da se ne priklopijo na sistem distribucije zemeljskega plina, če dokažejo, da se bodo ogrevali na OVE. To lahko sicer posredno vpliva na stroške, ki jih imajo operaterji distribucijskega sistema z omrežjem, a je zaradi velike raznolikosti med samimi sistemi (5.000 km omrežja v 85 občinah) nemogoče oceniti, kakšne bodo posledice za operaterja.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju

S predlogom zakona se izboljšuje položaj širšega kroga upravičencev, med drugim tudi na področju socialnega varstva. Izpostaviti velja ukrep spodbujanja skupnostne samooskrbe. Če gospodarska

družba, v kateri ima država ali lokalna skupnost kapitalsko naložbo, investira v projekte za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije, mora 50 % delež letno proizvedene električne energije nameniti oskrbi gospodinjskih odjemalcev v Republiki Sloveniji. Prednost pri tem bodo imeli stanovalci večstanovanjskih stavb.

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog zakona ne bo imel posledic na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne vpliva na druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Sprejeti zakon bo predstavljen na spletni strani Ministrstva za infrastrukturo, ki bo v okviru svojih pristojnosti tudi spremljal izvajanje sprejetega predpisa.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Predlog zakona je bil poslan v javno obravnavo dne 26. 8. 2022, ki bo trajala do 28. 9. 2022.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN

Pri pripravi predloga zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki ali pravne osebe.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- mag. Bojan Kumer, minister,
- mag. Tina Seršen, državna sekretarka,
- mag. Alenka Bratušek, državna sekretarka,
- mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo.

II. BESEDILO ČLENOV

I. SPLOŠNA DOLOČBA

1. člen (vsebina zakona)

- (1) S tem zakonom se določajo začasni ukrepi za upravljanje povečanega tveganja pri oskrbi z energijo, ukrepi za zanesljivo oskrbo z energijo, ukrepi za zmanjševanje uvozne odvisnosti in ukrepi za zmanjševanje pritiskov na cene energije zaradi volatilnosti energetskih trgov.
- (2) S tem zakonom se zaradi povečanega tveganja pri oskrbi z energijo spreminjajo določbe Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21).
- (3) S tem zakonom se zaradi povečanega tveganja pri oskrbi z energijo odstopa od določb naslednjih zakonov:
 - Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22),
 - Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21 in 189/21),
 - Zakona o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20),
 - Zakona o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21),
 - Zakona o blagovnih rezervah (Uradni list RS, št. 96/09 – uradno prečiščeno besedilo in 83/12).
- (4) Ta zakon določa tudi obveznosti skladiščenja plina za izvajanje Uredbe (EU) 2022/1032 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2022 o spremembi Uredb (EU) 2017/1938 in (ES) št. 715/2009 glede skladiščenja plina (UL L št. 173 z dne 30. 6. 2022, str. 17; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2022/1032/EU) ter odstopanja od obveznosti izpolnjevanja zahtev glede doseganja mejnih vrednosti emisij v skladu z Direktivo 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o industrijskih emisijah (celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja (prenovitev), (UL L št. 334 z dne 17. 12. 2010, str. 17), zadnjič popravljena s Popravkom (UL L št. 158 z dne 19. 6. 2012, str. 25).

II. UKREPI ZA UPRAVLJANJE POVEČANEGA TVEGANJA NA PODROČJU DELOVANJA ELEKTROENERGETSKEGA IN PLINSKEGA SISTEMA

2. člen (razglasitev stanj povečanega tveganja pri oskrbi z energijo)

- (1) V primeru dejanskih ali predvidenih motenj pri oskrbi z električno energijo in plinom v Republiki Sloveniji Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) razglasi višjo ali nižjo stopnjo tveganja pri oskrbi z energijo.
- (2) Nižja stopnja tveganja pri oskrbi z energijo pomeni pripravo na krizo na področju oskrbe z energijo, saj so prepoznana tveganja oziroma okoliščine, da bo zelo verjetno potrebno razglasiti stopnjo pripravljenosti v sektorju oskrbe s plinom v skladu z Uredbo (EU) 2017/1938 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2017 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in zgodnje opozorilo v sektorju oskrbe z električno energijo skladno z Uredbo (EU) 2019/941 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije in razveljavitvi Direktive 2005/89/ES (UL L št. 158 z dne 14. 6. 2019, str. 1), pri čemer se ocenjuje, da je že potrebno obvestiti energetske družbe ter odjemalce električne energije in zemeljskega plina preko sredstev javnega obveščanja, da se naj pripravijo na pričakovane krizne razmere in izvedejo potrebne in možne ukrepe, kot je sprememba poslovanja, napolnitev zalog goriv, zagotovitev dodatnih skladiščnih kapacitet ali dobav goriv, zamenjava goriva in podobno.
- (3) Višja stopnja tveganja pri oskrbi z energijo pomeni krizo na področju oskrbe z energijo, ker so že razglašene izredne razmere pri oskrbi z zemeljskim plinom na podlagi akta, ki določa postopke, vloge in odgovornosti v posamezni stopnji krize pri oskrbi z zemeljskim plinom, in kadar na podlagi analize zadostnosti skladno z Uredbo Komisije (EU) 2017/1485 z dne 2. avgusta 2017 o določitvi

smernic za obratovanje sistema za prenos električne energije (UL L št. 220 z dne 25. 8. 2017, str. 1) operater prenosnega sistema ugotovi, da bo v določenem obdobju prišlo do večjega pomanjkanja ponudbe električne energije v regulacijskem območju, zaradi česar je treba izkoristiti vse domače vire za proizvodnjo električne energije in toplote.

- (4) Vlada lahko v času razglašene nižje ali višje stopnje tveganja pri oskrbi z energijo gospodarskim družbam s področja energetike, ki so v 100 % posredni ali neposredni lasti Republike Slovenije, s predpisom odredi izvedbo ukrepov, ki po oceni vlade prispevajo k zanesljivi oskrbi z energijo. Zahtevano ravnanje mora biti potrebno in sorazmerno.
- (5) Vlada vsakih sedem dni preverja upravičenost razglasitve stopnje tveganja na področju oskrbe z energijo iz drugega in tretjega odstavka tega člena.

3. člen

(odstopanje od mejnih vrednosti emisij)

- (1) Ne glede na predpise, ki urejajo varstvo okolja, se v času razglašene višje stopnje tveganja pri oskrbi z energijo iz tretjega odstavka prejšnjega člena in nujne potrebe po neprekinjeni oskrbi z energijo pri obratovanju elektrarn, naprav za soproizvodnjo toplote in elektrike ter drugih naprav, za katere se zahteva okoljevarstveno dovoljenje (v nadaljnjem besedilu: naprave) zaradi zamenjave goriva ne uporabljajo zahteve in pogoji iz okoljevarstvenih dovoljenj glede določene vrste goriva, parametrov njegove kakovosti, omejitve glede števila ur obratovanja za posamezno vrsto goriva ter s tem povezanih mejnih vrednosti emisij.
- (2) Predpisi iz prejšnjega odstavka tega člena so:
1. Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS št. 44/22; v nadaljnjem besedilu: ZVO-2);
 2. Uredba o mejnih vrednostih emisije snovi v zrak iz velikih kurilnih naprav (Uradni list RS, št. 103/15 in 44/22 – ZVO-2);
 3. Uredba o emisiji snovi v zrak iz srednjih kurilnih naprav, plinskih turbin in nepremičnih motorjev (Uradni list RS, št. 17/18, 59/18, 44/22 – ZVO-2 in 99/22);
 4. Uredba o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije (Uradni list RS, št. 68/22);
 5. Uredba o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja (Uradni list RS, št. 31/07, 70/08, 61/09, 50/13, 44/22 – ZVO-2 in 48/22);
 6. Uredba o preprečevanju večjih nesreč in zmanjševanju njihovih posledic (Uradni list RS, št. 22/16 in 44/22 – ZVO-2; v nadaljnjem besedilu: uredba o večjih nesrečah);
 7. Uredba o emisiji snovi v zrak iz livarn sive litine, zlitin z železom in jekla (Uradni list RS, št. 93/11 in 44/22 – ZVO-2);
 8. Uredba o emisiji snovi v zrak iz naprav za pridobivanje svinca in njegovih zlitin iz sekundarnih surovin (Uradni list RS, št. 34/07 in 44/22 – ZVO-2);
 9. Uredba o emisiji snovi v zrak iz livarn aluminija in magnezija (Uradni list RS, št. 34/07 in 44/22 – ZVO-2);
 10. Uredba o emisiji snovi v zrak iz naprav za vroče pocinkanje (Uradni list RS, št. 34/07 in 44/22 – ZVO-2);
 11. Uredba o emisiji snovi v zrak iz naprav za proizvodnjo aluminija z elektrolitskim postopkom (Uradni list RS, št. 34/07, 81/07, 62/08 in 44/22 – ZVO-2);
 12. Uredba o emisiji snovi v zrak iz naprav za proizvodnjo cementa (Uradni list RS, št. 34/07 in 44/22 – ZVO-2);
 13. Uredba o emisiji snovi v zrak iz naprav za proizvodnjo keramike in opečnih izdelkov (Uradni list RS, št. 34/07 in 44/22 – ZVO-2);
 14. Uredba o emisiji azbesta v zrak in pri odvajanju industrijske odpadne vode iz naprav, v katerih se uporablja azbest (Uradni list RS, št. 117/05 in 44/22 – ZVO-2);
 15. Uredba o emisiji snovi in odstranjevanju odpadkov iz proizvodnje titanovega dioksida (Uradni list RS, št. 64/14 in 44/22 – ZVO-2);
 16. Uredba o sežigalnicah odpadkov in napravah za sosežig odpadkov (Uradni list RS, št. 8/16, 116/21 in 44/22 – ZVO-2);
 17. Uredba o emisiji snovi v zrak iz naprav za pripravo asfaltnih zmesi (Uradni list RS, št. 34/07 in 44/22 – ZVO-2);
 18. Uredba o emisiji snovi v zrak iz naprav za proizvodnjo lesnih kompozitov (Uradni list RS, št. 34/07 in 44/22 – ZVO-2);
 19. Uredba o mejnih vrednostih emisije hlapnih organskih spojin v zrak iz naprav, v katerih se uporabljajo organska topila (Uradni list RS, št. 35/15, 58/16, 54/21, 44/22 – ZVO-2 in 49/22);

20. Uredba o emisiji hlapnih organskih spojin v zrak iz naprav za skladiščenje in pretakanje bencina (Uradni list RS, št. 36/12, 21/16 in 44/22 – ZVO-2);
21. Uredba o mejnih vrednostih emisije halogeniranih hlapnih organskih spojin v zrak iz naprav, v katerih se uporabljajo organska topila (Uradni list RS, št. 71/11, 44/22 – ZVO-2 in 49/22 – ZVO-2);
22. Uredba o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Uradni list RS, št. 51/14, 57/15, 26/17, 105/20 in 44/22 – ZVO-2);
23. Pravilnik o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter o pogojih za njegovo izvajanje (Uradni list RS, št. 105/08 in 44/22 – ZVO-2).
- (3) Če upravljavec naprave nadomesti obstoječe gorivo z drugo vrsto goriva, mora nemudoma, najpozneje pa v 48 urah, po elektronski pošti obvestiti ministrstvo, pristojno za okolje, in inšpekcijo, pristojno za okolje, o odstopanju iz prvega odstavka tega člena zaradi razglašene višje stopnje tveganja pri oskrbi z energijo.
- (4) Obvestilo iz prejšnjega odstavka vsebuje:
- naziv in naslov upravljavca naprave,
 - vrsto naprave,
 - opis in lokacijo naprave, vključno z vhodno toplotno močjo naprave,
 - navedbo, ali naprava obratuje na podlagi okoljevarstvenega dovoljenja ali vpisa v evidenco ali neposredno na podlagi predpisov iz prvega odstavka tega člena,
 - vrsto nadomestnega goriva in parametre njegove kakovosti.
- (5) Upravljavec naprave mora za nadomestno gorivo izbrati gorivo, ki povzroča najmanjše dosegljive emisije snovi v zrak ob upoštevanju tehničnih omejitev povezanih z zamenjavo goriva. V omenjenih napravah je prepovedano kuriti odpadke in gorivo, pridobljeno iz odpadkov.
- (6) Odstopanje iz prvega odstavka tega člena se lahko uporablja najdlje eno leto od prvega obvestila upravljavca naprave iz tretjega odstavka tega člena.

4. člen

(prve meritve)

Upravljavec naprave mora v treh mesecih po izvedeni nadomestitvi goriva izvesti prve meritve in ministrstvu, pristojnemu za okolje, poslati poročilo o rezultatih opravljenih meritev v skladu s predpisom, ki ureja prve meritve in obratovalni monitoring emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja.

5. člen

(ukrepi ob preseganju alarmne vrednosti)

Če je izdano obvestilo ministrstva, pristojnega za okolje, o napovedanem preseganju ali o dejansko preseženi alarmni vrednosti za raven žveplovega dioksida ali dušikovega dioksida v zraku v skladu s predpisom, ki ureja kakovost zraka, morajo upravljavci naprav na območju napovedanega ali dejanskega preseganja alarmnih vrednosti prenehati z uveljavljanjem odstopanja iz prvega odstavka 3. člena tega zakona.

6. člen

(naprave brez okoljevarstvenega dovoljenja)

Določbe iz 3., 4. in 5. člena tega zakona se smiselno uporabljajo za upravljavce naprav iz prvega odstavka 3. člena tega zakona, ki jim v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja, ni treba pridobiti okoljevarstvenega dovoljenja.

7. člen

(odstopanje od mejne vrednosti emisijskega deleža oddane toplote)

- (1) V času razglašene višje stopnje tveganja pri oskrbi z energijo iz tretjega odstavka 2. člena tega zakona in nujne potrebe po neprekinjeni oskrbi z energijo se v obdobju od 1. oktobra do 30. aprila

pri obratovanju naprave Nuklearna elektrarna Krško (v nadaljnjem besedilu: NEK) ne uporabljajo zahteve in pogoji iz okoljevarstvenega dovoljenja za obratovanje NEK glede določene mejne vrednosti emisijskega deleža oddane toplote.

- (2) V primeru iz prejšnjega odstavka je lahko ne glede na zahteve iz okoljevarstvenega dovoljenja za obratovanje NEK temperatura reke Save v točki popolnega premešanja Save z odpadno vodo iz NEK na lokaciji pod jezo hidroelektrarne Brežice (v nadaljnjem besedilu: HE Brežice) v obdobju od 1. oktobra do 30. aprila za 3,5 K višja od temperature reke Save na odvzemu Save za potrebe NEK.
- (3) V primeru iz prvega odstavka tega člena mora NEK zagotoviti trajne meritve temperature reke Save na mestu odvzema Save za potrebe NEK in na lokaciji pod jezo HE Brežice v točki popolnega premešanja Save z odpadno vodo iz NEK.
- (4) Meritve temperature iz prejšnjega odstavka morajo biti stalne in zvezne z zapisovanjem podatkov vsaj enkrat na uro in z on-line prenosom podatkov v podatkovno zbirko Agencije Republike Slovenije za okolje.
- (5) Upravljavec NEK mora poleg obvezne uporabe hlajenja z obstoječimi hladilnimi napravami pripraviti in izvajati tudi dodatne ukrepe za zagotovitev čim manjših morebitnih škodljivih posledic na okolje, ki bi nastale zaradi tega odstopanja.
- (6) Upravljavec NEK mora nemudoma, najpozneje pa v 48 urah, po elektronski pošti obvestiti ministrstvo, pristojno za okolje, o odstopanju iz prvega odstavka tega člena.

III. UKREPI ZA ZANESLJIVO OSKRBO Z ENERGIJO

8. člen

(obveznost skladiščenja plina)

- (1) Nosilec bilančne skupine mora zagotoviti skladiščenje plina v drugih državah članicah EU na dan 1. november tekočega leta v obsegu, ki je enak vsaj 15 % povprečne letne dobave plina te bilančne skupine končnim odjemalcem v Republiki Sloveniji v zadnjih petih koledarskih letih pred tekočim letom.
- (2) Nosilec bilančne skupine plina zagotavlja skladiščenje iz prejšnjega odstavka z neposrednim dogovorom o skladiščenju z operaterjem skladišča ali s posrednim dogovorom o skladiščenju plina z drugim udeležencem trga.
- (3) Nosilec bilančne skupine Agenciji za energijo (v nadaljnjem besedilu: agencija) najpozneje do 1. avgusta tekočega leta poroča o že sklenjenih dogovorih za skladiščenje plina, lokaciji skladiščenja in predvidenem obsegu skladiščenega plina na dan 1. novembra tekočega leta. Nosilec bilančne skupine do najpozneje 15. novembra tekočega leta agenciji posreduje dokazilo o izpolnitvi obveznosti iz prvega odstavka tega člena. Na zahtevo agencije nosilec bilančne skupine posreduje celotno pogodbeno ali drugo dokumentacijo, ki izkazuje izpolnjevanje obveznosti iz tega člena.

9. člen

(izjeme pri doseganju kazalnikov učinkovitosti sistema daljinskega ogrevanja)

Na glede na določbe 50. člena Zakona o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20) se za sisteme daljinskega ogrevanja, ki kot gorivo uporabljajo plin, čas razglašene višje stopnje tveganja iz tretjega odstavka 2. člena tega zakona ne šteje v obdobje za izračun doseganja kazalnikov učinkovitosti.

10. člen

(obvezne rezerve nafte in naftnih derivatov)

- (1) Ne glede na prvi odstavek 21a. člena Zakona o blagovnih rezervah (Uradni list RS, št. 96/09 – uradno prečiščeno besedilo in 83/12, v nadaljnjem besedilu: ZBR) se obvezne rezerve nafte in naftnih derivatov oblikujejo tudi za primer razglašene nižje stopnje tveganja po drugem odstavku 2. člena tega zakona.
- (2) V primeru razglašene višje stopnje tveganja iz tretjega odstavka 2. člena tega zakona se obvezne rezerve nafte in naftnih derivatov lahko uporabijo in sicer le v višini, da so še zagotovljene minimalne količine obveznih rezerv nafte in naftnih derivatov v skladu z drugim odstavkom 21.a člena ZBR.

IV. UKREPI ZA ZMANJŠEVANJE UVOZNE ODVISNOSTI

11. člen (samooskrba)

V Zakonu o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21) se prvi odstavek 72. člena spremeni tako, da se glasi:

»(1) Za končne odjemalce, ki distribucijskemu operaterju podajo vlogo za soglasje za priključitev naprave za samooskrbo do vključno 31. decembra 2023 in ki jih distribucijski operater do vključno 31. decembra 2024 registrira kot končne odjemalce s samooskrbo po Uredbi o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 17/19 in 197/20), se uporabljajo določbe 315.a člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20 in 158/20 – ZURE) in Uredbe o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 17/19 in 197/20), in sicer dokler uporabljajo napravo za samooskrbo, za katero je bilo izdano soglasje za priključitev.«.

12. člen

(skupnostna samooskrba in projekti za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije gospodarskih družb, v kateri ima država ali lokalna skupnost kapitalsko naložbo)

- (1) Če gospodarska družba, v kateri ima država ali lokalna skupnost kapitalsko naložbo, investira v projekte za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije, ki so enaki ali večji od 250 kW inštalirane moči, mora oblikovati skupnost na področju energije iz obnovljivih virov energije ali skupnostno samooskrbo v skladu zakonom, ki ureja rabe obnovljivih virov energije (v nadaljnjem besedilu: skupnostna samooskrba), ter 50 % delež letno proizvedene električne energije iz skupnostne samooskrbe brezplačno nameniti oskrbi gospodinjskih odjemalcev v Republiki Sloveniji, če gre za družbo, v kateri ima kapitalsko naložbo država, oziroma gospodinjskim odjemalcem na območju lokalne skupnosti, če gre za družbo, v kateri ima kapitalsko naložbo lokalna skupnost.
- (2) Vlada oziroma lokalna skupnost predpiše način in pogoje vključevanja gospodinjskih odjemalcev v skupnostno samooskrbo iz prejšnjega odstavka ter merila na podlagi katerih se na pregleden in transparenten način oskrbujejo gospodinjski odjemalci iz prejšnjega odstavka.
- (3) Merila in pogoji vključitve ter oskrbe gospodinjski odjemalcev iz prejšnjega odstavka morajo biti oblikovana na način, da dajejo prednost gospodinjskim odjemalcem v večstanovanjskih stavbah, ki zaradi tehničnih, ekonomskih ali drugih ovir nimajo možnosti proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov energije ali oblikovanja individualne samooskrbe ali skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov energije ter skupnostne samooskrbe v skladu zakonom, ki ureja rabe obnovljivih virov energije, ali pa so te možnosti tako otežene, da je investicija v proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije ekonomsko neupravičena. Merila in pogoji iz prejšnjega stavka ne smejo diskriminirati gospodinjskih odjemalcev iz socialno ranljivejših skupin.

13. člen

(omejitev temperature zraka za namen ogrevanja in hlajenja v javnih stavbah in stavbah, kjer se zadržuje javnost)

- (1) V času razglasitve stopnje tveganja iz 2. člena mora lastnik ali upravljavec stavbe, ki je v lasti ali uporabi oseb javnega sektorja in v stavbe, kjer se pogosto zadržuje javnost, zagotoviti, da se prostori v stavbah ne ogrevajo na višjo ali hladijo na nižjo temperaturo zraka.
- (2) Vlada z uredbo določi najvišje temperature ogrevanja in hlajenja v stavbah, ki so v lasti ali uporabi oseb javnega sektorja in v stavbah, kjer se pogosto zadržuje javnost, velikost in vrste stavb, za katere velja obveznost iz prejšnjega odstavka, izjeme in druge posebnosti, ki so nujne za omejitev temperature zraka.
- (3) Vlada lahko ukrep iz prvega odstavka tega člena za potrebe doseganja ciljev energetske varnosti in energetske učinkovitosti podaljša za eno leto.

14. člen **(prepoved osvetljevanja)**

- (1) V času razglasitve stopnje tveganja iz 2. člena tega zakona upravljavci razsvetljave zaradi varčevanja z energijo in potreb po znižanju rabe električne energije zmanjšajo rabo električne energije z osvetljevanjem.
- (2) Vlada podrobneje določi prepoved osvetljevanja za namen varčevanja z energijo in za doseganje ciljev energetske varnosti in energetske učinkovitosti v določenem obdobju dneva, opredeli prostore, površine in stavbe, kjer je prepovedano osvetljevanje in druge ukrepe, ki so pomembni za prepoved osvetljevanja pri določenih stavbah, prostorih ali površinah.
- (3) Vlada lahko ukrep iz prvega odstavka tega člena za potrebe doseganja ciljev energetske varnosti in energetske učinkovitosti podaljša za eno leto.

15. člen **(prostovoljno zmanjšanje odjema plina in električne energije)**

- (1) Končni odjemalci si prizadevajo zmanjšati porabo zemeljskega plina in električne energije v obdobju od 1. oktobra 2022 do 31. marca 2023 za vsaj 15 % v primerjavi z njihovo povprečno porabo zemeljskega plina v obdobju od 1. oktobra do 31. marca v petih zaporednih letih pred začetkom veljavnosti tega zakona.
- (2) Končni odjemalci, ki centru za podpore, ki je ustanovljen na podlagi zakona, ki ureja spodbujanje rabe obnovljivih virov energije, dokažejo zmanjšano porabo zemeljskega plina ali električne energije iz prejšnjega odstavka, so upravičeni do sorazmernega povračila prispevka za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije iz obnovljivih virov energije ter v soproizvodnji z visokim izkoristkom (v nadaljnjem besedilu: prispevek OVE), ki se zaračunava skladno z zakonom, ki ureja spodbujanje rabe obnovljivih virov energije.
- (3) Vlogo za povračilo prispevka OVE morajo končni odjemalci skupaj z ustreznimi dokazili vložiti na center za podpore, do 30. junija 2023. O upravičenosti povračila dela prispevka OVE odloča center za podpore z upravno odločbo.
- (4) Ne glede na prvi in četrti odstavek 16. člena Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21 in 189/21) se sredstva za podpore uporabijo za povračilo dela prispevka OVE iz tega člena.
- (5) Vlada podrobneje določi izvajanje povračila prispevka OVE iz tega člena.
- (6) Ukrep iz tega člena velja do 31. avgusta 2023 in ga vlada lahko s sklepom podaljša.

16. člen

(ukinitvev podpor v novih proizvodnih napravah s soproizvodnji električne energije in toplote z visokim izkoristkom na zemeljski plin)

- (1) Ne glede na 15. člen Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21 in 189/21, v nadaljnjem besedilu: ZSROVE) se zaradi omejitev pri oskrbi z zemeljskim plinom proizvajalci električne energije, proizvedene v novih proizvodnih napravah s soproizvodnji električne energije in toplote z visokim izkoristkom na zemeljski plin niso upravičeni do podpore za proizvodno napravo.
- (2) Investitor, ki ima sklep o potrditvi projekta proizvodne naprave za proizvodnjo električne in toplote z visokim izkoristkom na zemeljski plin iz 23. člena ZSROVE ali iz 372. člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20, 158/20 – ZURE, 121/21 – ZSROVE, 172/21 – ZOEE, 204/21 – ZOP in 44/22 – ZOTDS) ni upravičen do podpore za izveden projekt, razen če ima ob uveljavitvi tega zakona veljavno soglasje za priključitev proizvodne naprave iz projekta.
- (3) Investitor iz prejšnjega odstavka lahko izvede istovrstni projekt na obnovljivi vir, pri čemer se mu veljavnost sklepa o potrditvi projekta podaljša na pet let. V primeru izvedbe istovrstnega projekta se ponujena cena iz sklepa uskladi z referenčnimi vrednostmi stroškov izbrane tehnologije oziroma vira, veljavnimi v času izvedbe projekta.

17. člen

(odstop od obveznega priklopa na plin)

Odjemalci zemeljskega plina imajo pravico, da se ne priklopijo na sistem za distribucijo zemeljskega plina ne glede na določbe o prioritetni rabi energentov, o obvezni priključitvi na omrežje za distribucijo plina in o obvezni uporabi plina za ogrevanje stavb in pripravo sanitarne tople vode, ki so določene v lokalnih energetskih konceptih, občinskih prostorskih načrtih ali drugih aktih lokalnih skupnosti, če dokažejo, da se bodo ogrevali na obnovljive vire.

V. UKREPI ZA ZMANJŠEVANJE PRITISKOV NA CENE ZARADI VOLATILNOSTI ENERGETSKIH TRGOV

18. člen

(pogodbene kazni in omrežnina za nižjo porabo plina)

- (1) Pogodbene kazni zaradi nižje porabe plina, ki so pogodbeno dogovorjene v pogodbah o dobavi zemeljskega plina, veljavnih na dan uveljavitve tega zakona, ni dovoljeno zaračunavati, ne glede na njeno poimenovanje.
- (2) Zmanjšanje odjema plina je lahko prostovoljno na podlagi 16. člena tega zakona, ali neprostovoljno na podlagi ukrepov iz akta, s katerim se določajo postopki, vloge, odgovornosti v posamezni stopnji krize pri oskrbi z zemeljskim plinom ali na podlagi razglašene stopnje tveganja iz 2. člena tega zakona.
- (3) V primeru zmanjšanja odjema plina s strani končnega odjemalca na podlagi poziva agencije, ministrstva, pristojnega za energijo, operaterja sistema ali dobavitelja, se za obdobje veljavnosti poziva:
 - manjša prevzeta količina plina ne šteje za kršitev pogodbe o dobavi oziroma pogodbeni kazni, dogovorjeni v pogodbi o dobavi za primer manjšega odjema plina kot je pogodbeno dogovorjeno, se ne obračuna,
 - odjemalec, ki je odklopljen, za čas odklopa ne plača omrežnine.

19. člen

(ceniki toplote za gospodinske in druge zaščitene odjemalce)

Distributerji toplote cenike toplote za plin, ki je namenjen proizvodnji toplote za gospodinske in druge zaščitene odjemalce, in ki ga kupujejo po ceni, ki je določena na podlagi predpisov o kontroli cen, oblikujejo na način, da cena toplote za gospodinske in druge zaščitene odjemalce odraža ceno plina, ki je določena na podlagi predpisov o kontroli cen.

20. člen

(določitev najvišje višine plačil za koncesijo za gospodarsko izkoriščanje vode za proizvodnjo električne energije)

Ne glede na določila posameznih uredb o koncesiji za gospodarsko izkoriščanje vode za proizvodnjo električne energije in izvedbenih koncesijskih pogodb se obveznost plačila za koncesijo za leta 2022 do 2025 določi v enaki višini na enoto proizvedene električne energije, kot so jo posamezni koncesionarji plačali v letu 2020.

21. člen

(neposredni nakup električne energije od proizvajalcev, ki so v 100% lasti Republike Slovenije)

- (1) Ne glede na določbo 10. točke drugega odstavka 45. člena in določbo 10. točke drugega odstavka 69. člena Zakona o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21), za poslovna leta, ko borzne cene na borzi HUDEX Hungarian Derivative Energy Exchange, zadnji borzni dan v mesecu juniju tekočega leta za prihodnje leto, za produkte HUDEX HUN Baseload Power - Year Futures, presegajo 120 EUR/MWh, električno energijo za izgube na prenosnem in distribucijskem elektroenergetskem omrežju zagotavljajo proizvajalci električne energije, ki so neposredno ali posredno v 100 % lasti Republike Slovenije, in katerih posamična nazivna moč na sponkah generatorja presega 10 MW.
- (2) Prodajne cene iz prejšnjega odstavka ne smejo presegati povprečnih stroškovnih cen portfelja posameznega proizvajalca električne energije, ki je neposredno ali posredno 100 % v lasti Republike Slovenije.
- (3) Elektrooperaterja morata do 31. oktobra v tekočem letu napovedati izgube za naslednje leto. Ministrstvo, pristojno za energijo, do 30. novembra v tekočem letu za prihodnje leto obvesti proizvajalce iz prvega odstavka tega člena o količini električne energije, ki jo morajo zagotoviti v skladu s tem členom. Nezakupljeno električno energijo za pokritje izgub, zasilne in nujne oskrbe za leto 2023 zakupi sistemski operater za celoten elektroenergetski sistem.
- (4) Količino izgub iz prejšnjega odstavka proizvajalci iz prvega odstavka tega člena krijejo sorazmerno glede na realizacijo proizvodnje predhodnega leta, na katerega se nanaša obvestilo iz prejšnjega odstavka.
- (5) V izračunih stroškovnih cen iz drugega odstavka tega člena se ne upoštevajo:
 - rezervacije, za bodoče stroške, katerih višina presega povprečno višino zadnjih petih poslovnih let, pred letom uveljavitve tega zakona,
 - slabitve dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb,
 - slabitve drugih sredstev, kateri višina presega povprečno višino zadnjih petih poslovnih let, pred letom uveljavitve tega zakona.
- (6) Ministrstvo, pristojno za energijo, ima pravico do vpogleda v poslovne knjige proizvajalcev električne energije, ki so neposredno ali posredno 100 % v lasti Republike Slovenije.

VI. NADZOR

22. člen

(nadzor)

- (1) Nadzor nad izvajanjem tega zakona opravlja ministrstvo, pristojno za energijo.
- (2) Ne glede na prejšnji odstavek opravlja nadzor nad izvajanjem 3., 4. in 5. člena tega zakona inšpekcija, pristojna za okolje.
- (3) Ne glede na prvi odstavek tega člena opravlja nadzor nad izvajanjem 8., 10., 11., 12., 15., 16., 18. in 19. člena tega zakona agencija.
- (4) Ne glede na prvi odstavek tega člena opravlja nadzor nad izvajanjem 13. in 14. člena tega zakona inšpekcija, pristojna za energijo.

VII. KAZENSKE DOLOČBE

23. člen

(prekrški za odstopanja od mejnih vrednosti zaradi motenj v oskrbi s plinom)

- (1) Z globo od 20.000 do 40.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če kot nadomestno gorivo plinu izbere gorivo, ki ne povzroča najmanjših dosegljivih emisij snovi v zrak ob upoštevanju tehničnih omejitev povezanih z zamenjavo goriva (peti odstavek 3. člena tega zakona).
- (2) Z globo od 10.000 do 20.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.
- (3) Z globo od 1.500 do 2.000 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.
- (4) Z globo od 1.000 do 2.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če:
 - ne posreduje obvestila iz tretjega odstavka 3. člena tega zakona ali ga ministrstvu ne posreduje v roku, določenem v tretjem odstavku 3. člena tega zakona;
 - ne izvede prvih meritev v skladu s 4. členom tega zakona;
 - ministrstvu ne posreduje poročila o rezultatih opravljenih prvih meritev iz 4. člena tega zakona;
 - ob napovedanem preseganju ali o dejansko preseženi alarmni vrednosti za raven žveplovega dioksida ali dušikovega dioksida ne preneha z uveljavljanjem odstopanja (5. člen tega zakona);
 - ne zagotovi trajnih meritev temperature reke Save v skladu s tretjim odstavkom 7. člena tega zakona;
 - ne posreduje obvestila iz šestega odstavka 7. člena tega zakona ali ga ne posreduje v roku, določenem v šestem odstavku 7. člena tega zakona.
- (5) Z globo od 1.000 do 2.000 eurov se za prekršek iz prve do četrte alineje prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.
- (6) Z globo od 500 do 1.500 eurov se za prekršek iz četrtega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

24. člen

(višina globe v hitrem prekrškovnem postopku)

Za prekrške iz tega zakona se sme v hitrem postopku izreči globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene s tem zakonom.

VIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

25. člen

(prehodne določbe za naprave, ki imajo okoljevarstveno dovoljenje)

- (1) Upravljavec naprave, ki obratuje na podlagi okoljevarstvenega dovoljenja in namerava tudi po prenehanju višje stopnje tveganja pri oskrbi z energijo iz tretjega odstavka 2. člena tega zakona v napravi uporabljati nadomestno gorivo, mora na ministrstvo, pristojno za okolje, v šestih mesecih od prvega obvestila iz tretjega odstavka 3. člena tega zakona vložiti vlogo za spremembo okoljevarstvenega dovoljenja.
- (2) Vloga iz prejšnjega odstavka vsebuje:
 - naziv in naslov upravljavca naprave;
 - vrsto naprave,
 - opis in lokacijo naprave, vključno z vhodno toplotno močjo naprave,
 - številko obstoječega okoljevarstvenega dovoljenja,
 - vrsto nadomestnega goriva in parametre njegove kakovosti,
 - predlog programa prvih meritev emisije snovi v skladu s prepisom, ki ureja prve meritve in obratovalni monitoring emisije snovi v zrak, ter
 - druge obvezne sestavine, določene v predpisih iz drugega odstavka 3. člena tega zakona.

26. člen

(prvo poročanje o skladiščenju plina)

Nosilec bilančne skupine pošlje agenciji prvo poročilo iz tretjega odstavka 8. člena tega zakona za stanje na dan 1. novembra tekočega leta najpozneje do 1. oktobra 2022, dokazilo o izpolnitvi obveze iz prvega odstavka 8. člena tega zakona pa do 15. novembra 2022.

27. člen

(uporaba določbe glede skupnostne samooskrbe)

Za skupnostne samooskrbe, ustanovljene na podlagi 12. člena tega zakona, se uporabljajo določbe 12. člena tega zakona in zakona, ki ureja spodbujanje obnovljivih virov energije, in sicer dokler uporabljajo proizvodno napravo, za katero je bilo izdano soglasje za priključitev, na podlagi katerega so registrirani.

28. člen

(izvršilni predpisi)

Vlada izda predpise iz tretjega odstavka 12. člena, drugega odstavka 13. člena, drugega odstavka 14. člena in petega odstavka 15. člena v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

29. člen

(začetek in prenehanje veljavnosti)

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in velja do 31. decembra 2025.

III. OBRAZLOŽITEV:

K 1. členu

Prvi člen določa vsebino zakona in sicer se določajo ukrepi za upravljanje povečanega tveganja na področju delovanja elektroenergetskega in plinskega sistema, ukrepi za zmanjševanje uvozne odvisnosti, ukrepi za zanesljivo oskrbo z energijo, in ukrepi za zmanjševanje pritiskov na cene energije zaradi volatilnosti energetskih trgov.

S tem zakonom se zaradi povečanega tveganja pri oskrbi z energijo spreminjajo določbe Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21).

S tem zakonom se odstopa od določb:

- Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22),
- Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21 in 189/21),
- Zakona o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21),
- Zakona o blagovnih rezervah (Uradni list RS, št. 96/09 – uradno prečiščeno besedilo in 83/12),
- Zakona o Slovenskem državnem holdingu (Uradni list RS, št. 25/14).

Zakon določa tudi, da lahko vlada s sklepom določi obveznosti skladiščenja plina za izvajanje Uredbe 2022/1032/EU glede skladiščenja plina. Čeprav so se kratkoročne motnje v oskrbi s plinom dogajale že v preteklosti, se razmere v letu 2022 zaradi več dejavnikov razlikujejo od prejšnjih kriz v oskrbi s plinom. Stopnjevanje vojaške agresije Rusije proti Ukrajini od februarja 2022 je privedlo do zvišanja cen, ki je doslej brez primere. Zaradi tega zvišanja cen se bodo verjetno bistveno spremenile spodbude za napolnitev podzemnih skladišč plina v EU. V sedanjih geopolitičnih razmerah nadaljnjih motenj v oskrbi s plinom ni mogoče izključiti. Take motnje oskrbe bi lahko resno škodile državljanom in gospodarstvu EU, saj je EU v veliki meri še vedno odvisna od zunanje oskrbe s plinom, na katero lahko konflikt vpliva.

Zakon določa tudi odstopanja od obveznosti izpolnjevanja zahtev glede doseganja mejnih vrednosti emisij v skladu z Direktivo 2010/75/EU, v kateri člen 30 (6) omogoča, da lahko pristojni organ odobri odstopanje od obveznosti izpolnjevanja zahtev glede doseganja mejnih vrednosti emisij, kadar kurilna naprava, ki uporablja samo plinasto gorivo, zaradi nenadnih motenj v oskrbi s plinom izjemoma zaradi nenadne prekinitve v dobavi plina uporablja druge vrste goriva in bi zato morala biti opremljena z napravo za čiščenje odpadnih plinov.

K 2. členu

Ta člen določa, da vlada v primeru dejanskih ali predvidenih motenj pri oskrbi z električno energijo in plinom v republiki Sloveniji razglasi stopnjo tveganja in sicer:

- nižjo stopnjo tveganja ali
- višjo stopnjo tveganja.

Motnje pri oskrbi z električno energijo in plinom, ki jih lahko pričakujemo (predvidene motnje) ali ki že obstajajo zaradi razmer doma, v regiji ali širše (dejanske motnje), ali zaradi razmer v plinskem in elektroenergetskem sistemu, so naslednje:

- povpraševanje po plinu presega porabo zaradi nezmožnosti dobaviteljev zagotoviti plin v obsegu sklenjenih pogodb ali pa uvoza plina ni več,
- posledično to v energetskem sektorju lahko vodi v zmanjšanje obratovanja ali prekinitve delovanja proizvodnje elektrike in toplote v elektrarnah, kogeneracijskih napravah in toplarnah,
- nastopi lahko pomanjkanje električne energije in toplote, ker pogosto zaradi tehnoloških omejitev plina ni mogoče na vseh napravah zamenjati s kurilnim oljem. V primeru sočasnih ukrepov operaterjev sosednjih prenosnih sistemov, ki bi omejevali čezmejne prenosne kapacitete, obstaja neposredno tveganje za izpad oskrbe z električno energijo,
- motnje bi lahko povzročile omejeno možnost ogrevanja v gospodinjstvih, ki imajo centralno ogrevanje na plin, prizadeto je lahko tudi obratovanje kritične infrastrukture, ki nima zagotovljenega rezervnega napajanja elektrike ali zalog nadomestnega energenta (gospodarstvo, zdravstvo, prometna infrastruktura, komunikacije, oskrba z vodo, čistilne naprave).

Vlada razglasi nižjo stopnjo tveganja zaradi priprave na krizo na področju oskrbe z energijo takrat, ko je zelo verjetno, da bo potrebno razglasiti stopnjo pripravljenosti v sektorju oskrbe s plinom skladno z Uredbo 2017/1938/EU o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom ter zgodnje opozorilo v

sektorju oskrbe z električno energijo skladno z Uredbo 2019/941/EU o pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije. Pri tej stopnji tveganja je na voljo še nekaj časa do kriznih razmer, a je že potrebno obvestiti energetske družbe in odjemalce električne energije in zemeljskega plina preko sredstev javnega obveščanja, da se naj pripravijo na pričakovane krizne razmere in izvedejo potrebne in možne ukrepe kot so npr.: sprememba poslovanja, napolnitev zalog goriv, zagotovitev dodatnih skladiščnih kapacitet ali dobav goriv, zamenjava goriva, kolikor je to tehnološko mogoče in podobno.

Stopnja pripravljenosti v sektorju oskrbe s plinom se razglasi, kadar pride do motenj v oskrbi s plinom ali izjemno velikega povpraševanja po plinu, zaradi česar se znatno poslabša stanje oskrbe s plinom, vendar trg še lahko obvlada te motnje ali povpraševanje brez uporabe netržnih ukrepov.

Razglasitev stopnje zgodnjega opozarjanja v sektorju oskrbe z energijo sproži dejstvo, da ocena sezonske zadostnosti ali drug kvalificiran vir zagotovi konkretne, resne in zanesljive informacije, da lahko v državi članici nastopi kriza pri oskrbi z električno energijo (14. člen Uredbe 2019/914). Tu gre za nižjo stopnjo tveganja pri oskrbi z EE.

Višjo stopnjo tveganja, ki pomeni krizo na področju oskrbe z energijo, bo vlada razglasila, ker so že razglašene izredne razmere pri oskrbi z zemeljskim plinom na podlagi akta, ki določa postopke, vloge in odgovornosti v posamezni stopnji krize pri oskrbi z zemeljskim plinom, in kadar na podlagi analize zadostnosti skladno z Uredbo Komisije (EU) 2017/1485 z dne 2. avgusta 2017 o določitvi smernic za obratovanje sistema za prenos električne energije (UL L št. 220 z dne 25. 8. 2017, str. 1) operater prenosnega sistema ugotovi, da bo v določenem obdobju prišlo do večjega pomanjkanja ponudbe električne energije v regulacijskem območju, zaradi česar je treba izkoristiti vse domače vire za proizvodnjo električne energije in toplote.

Izredne razmere v sektorju oskrbe s plinom se razglasijo, kadar pride do izjemno velikega povpraševanja po plinu, večjih motenj v oskrbi s plinom ali drugega znatnega poslabšanja stanja oskrbe s plinom ter so bili izvedeni vsi zadevni tržni ukrepi, vendar oskrba s plinom ne more zadostiti preostalemu povpraševanju po plinu, tako da je treba dodatno uvesti netržne ukrepe, zlasti da se zagotovi oskrba zaščitene odjemalcev s plinom.

Za krizna stanja v Načrtu pripravljenosti je Eles izhajal predvsem iz obratovalnih stanj in zagotavljanja sigurnosti obratovanja in jih je opredelil kot jih predvidevajo sistemska obratovalna navodila in SO GL. Krizna stanja zaradi (ne)zadostnosti sicer niso vsebovana v Načrtu pripravljenosti na tveganja v sektorju z energijo, vendar bo kriza pri oskrbi z električno energijo razglašena, kadar bo na podlagi analize zadostnosti skladno z Uredbo 2017/1485/EU operater prenosnega sistema ugotovil, da bo v določenem obdobju prišlo do večjega pomanjkanja ponudbe električne energije v regulacijskem območju.

Stopnje tveganja zaradi oskrbe z energijo dovoljujejo vladi, da lahko v času razglašene nižje ali višje stopnje tveganja pri oskrbi z energijo gospodarskim družbam, ki so v 100 % lasti Republike Slovenije, s sklepom neposredno naloži izvedbo ukrepov, ki po oceni vlade prispevajo k zanesljivi oskrbi z energijo. Osnovni namen takšne ureditve je, da se v primeru izrednih razmer na evropskih energetskih trgih izkoristi vse domače vire za proizvodnjo električne energije in toplote, in s tem zagotovi zanesljivo oskrbo in posledično zmanjša tudi cenovni pritisk (tveganja za izjemno porast cene uvožene električne energije).

Vlada vsakih sedem dni preverja upravičenost razglasitve stopnje tveganja in ali so še potrebni ukrepi pripravi na krizo oz. če krizno stanje še obstoji.

K 3. členu

Zaradi pričakovanih motenj v oskrbi s plinom je v slučajih nujne potrebe po neprekinjeni oskrbi z energijo s 1. členom tega zakona napravam, ki primarno uporablja plinasto gorivo, v času ko je razglašena višja stopnja tveganja iz 2. člena tega zakona, da v slučaju nenadnih motenj v oskrbi s plinom ali zaradi nenadne prekinitve v dobavi plina, uporabljajo tudi druge vrste goriva. Ker z uporabo drugih goriv te naprave praviloma ne morejo dosegati zahtev glede mejnih vrednosti, jim v takih izjemnih razmerah obratovanja ni potrebno izpolnjevati zahtev glede doseganja mejnih vrednosti emisij določenih v okoljevarstvenem dovoljenju ali v predpisih, ki urejajo varstvo okolja. V tem odstavku so podrobneje določene izjeme, ki jih je mogoče uveljavljati na podlagi tega zakona.

Zakon v tem členu nadalje določa, da mora upravljavec, ki uveljavlja izjemo, nemudoma, najpozneje pa v roku 48 ur, obvestiti ministrstvo, pristojno za okolje, in inšpekcijo, pristojno za okolje, in sicer po elektronski pošti. Zakon tudi določa obvezne sestavine takšnega obvestila upravljavca.

V tem členu zakona je tudi določeno, da mora upravljavec, ne glede na to, da lahko upravljavec namesto plina uporabi druge vrste goriva, izbrati takšno gorivo, ki povzroča najmanjše dosegljive emisije snovi v zrak, pri čemer mora upoštevati tehnične omejitve povezane z zamenjavo goriva, kar pomeni, da ima upravljavec dovolj možnosti, da se v tem obdobju višje stopnje tveganja čim hitreje prilagodi na uporabo goriva, ki ga ima na voljo in za katerega ima že vzpostavljeno tehnično strukturo. V omenjenih napravah je prepovedano kuriti odpadke in gorivo pridobljenega iz odpadkov.

V šestem odstavku zakon določa, da izjema iz prvega odstavka tega člena velja najdlje eno leto od prvega posredovanja obvestila upravljavca ministrstvu iz tretjega odstavka tega člena.

Iz sedmega odstavka 3. člena izhaja, da je pri obratovanju naprav pod pogoji iz prvega odstavka tega člena treba zagotavljati nemoteno obratovanje naprav za čiščenje emisij s katerimi so opremljene te naprave.

K 4. členu

Ta člen določa način in izvedbo prvih meritev po zamenjavi goriva ter poročanje o teh meritvah pristojnemu organu.

K 5. členu

V tem členu so določeni ukrepi, ki jih je potrebno izvesti v slučaju bistvenega poslabšanja kakovosti zunanega zraka, pri čemer je določeno, da mora upravljavec naprave na območju napovedanega ali dejanskega preseganja alarmnih vrednosti prenehati z uveljavljanjem odstopanja iz prvega odstavka 3. člena tega zakona v slučajih, ko je izdano obvestilo ministrstva o napovedanem preseganju ali o dejansko preseženi alarmni vrednosti za raven žveplovega dioksida ali dušikovega dioksida v zraku.

K 6. členu

Zakon v tem členu določa smiselno uporabo členov, ki veljajo za upravljavce, ki imajo pridobljeno okoljevarstveno dovoljenje tudi za upravljavce naprav brez okoljevarstvenega dovoljenja in so glede uporabe izjem, določenih v tem zakonu, z njimi torej izenačeni. Brez te ureditve bi bili upravljavci naprave brez okoljevarstvenih dovoljenj za to obdobje v neenakopravnem položaju s tistimi upravljavci, ki imajo pridobljeno okoljevarstveno dovoljenje.

K 7. členu

V tem členu se v slučajih nujne potrebe po neprekinjeni oskrbi z električno energijo na državnem nivoju, v času ko je razglašena višja stopnja tveganja iz 2. člena tega zakona in samo v časovnem obdobju od 1. oktobra do 30. aprila, Nuklearni elektrarni Krško (v nadaljevanju NEK) dovoli odstopanje od mejne vrednosti emisijskega deleža oddane toplote, ki je določen v obstoječem okoljevarstvenem dovoljenju elektrarne, medtem ko 3. člen naštetim napravam predvideva odstop od predpisov, ki urejajo varstvo okolja le v času razglašene višje stopnje tveganja pri oskrbi z energijo iz tretjega odstavka 3. člena.

Podrobneje je določen način odstopanja od mejne vrednosti določene v okoljevarstvenem dovoljenju in sicer s preverjanjem temperature v reki Savi gorvodno od elektrarne in dolvodno od izpusta odpadnih vod v reko Savo. Tako je temperatura reke Save v točki popolnega premešanja Save z odpadno vodo iz NEK na lokaciji pod jezom hidroelektrarne Brežice (v nadaljevanju: HE Brežice), lahko za 3,5 stopinje K višja od temperature reke Save na odvzemu Save za potrebe NEK.

V nadaljevanju člena zakon določa tudi obveznost zagotovitve dveh merilnih mest za izvajanje trajnih meritev temperature v reki Savi in sicer na mestu odvzema Save za potrebe NEK in na lokaciji pod jezom HE Brežice v točki popolnega premešanja Save z odpadno vodo iz NEK. Meritve temperature morajo biti stalne in zvezne z zapisovanjem podatkov vsaj enkrat na uro, zagotovljen mora biti tudi on-line prenos podatkov v podatkovno zbirko Agencije Republike Slovenije za okolje.

NEK mora poleg obvezne uporabe hlajenja z obstoječimi hladilnimi napravami pripraviti in izvajati tudi dodatne ukrepe za zagotovitev čim manjših morebitnih škodljivih posledic na okolje, ki bi nastale zaradi te izjeme.

Zakon v tem členu nadalje določa, da mora upravljavec, ki uveljavlja izjemo, nemudoma, najpozneje pa v roku 48 ur, obvestiti ministrstvo, pristojno za okolje, in sicer po elektronski pošti.

K 8. členu

Ta člen ureja skladiščenje plina. Čeprav skladišča zemeljskega plina v EU predstavljajo le okoli 25% letne porabe plina in samostojno ne morejo zagotavljati oskrbe s plinom za EU, pa so pomemben dejavnik pri uravnavanju porabe plina v zimskem času, zato je še posebej kritično, če so v teh negotovih časih za oskrbo s plinom, pred zimskim obdobjem napolnjena premalo. Da bi spodbudila primerno polnost skladišč na začetku zime, je sprejeta Uredba 2022/1032/EU glede skladiščenja plina.

Uredba 2022/1032/EU nalaga naloge državam članicam (in zato ni neposredno izvršljiva) glede polnosti skladišč na dan 1. november. Z zadostno zapolnitvijo skladišč na ta dan, bo plin iz skladišč uporabljen na skupnem trgu preko zime. Skladiščenje plina skladno z določbami uredbe v osnovi ni namenjeno strateški zalogi plina za državam članicam, ampak zapolnitvi EU skladišč v jeseni, saj bi to v skrajnem primeru lahko privedlo do zmanjšanja fleksibilnosti ponudbe na plinskih vozliščih pozimi in dodatno višalo ceno plina. Tistim državam članicam, ki nimajo skladišč na svojem ozemlju uredba nalaga skladiščenje v drugih državah članicam, in sicer do višine 15% povprečne letne rabe plina. Uredba določa presečni dan 1. november, ko morajo države članice poročati o polnosti skladišč. Uredba določa obvezo za skladiščenje le na dan 1. november, čas in način polnjenja ali praznjenja skladišča pa ni določen oziroma pomemben, ker je osnovni cilj primerna zapolnitev skladišč na določen dan. Dobavitelj se lahko odloči za samostojno skladiščenje ali posredno skladiščenje preko servisne pogodbe z drugim udeležencem trga, pač odvisno od njegovega pristopa k skladiščenju plina na sploh. Dobavitelj bo kot do sedaj izvajal svojo politiko skladiščenja plina z dodatkom obveznega skladiščenja določene količine plina na dan 1. november. Skladiščenje plina bo tako dokazoval z neposredno pogodbo z operaterjem skladišča ali servisno pogodbo z drugim tržnim udeležencem o skladiščenju zadostne količine plina, skladno z uredbo na dan 1. november.

Uredba sicer predvideva tudi možnost nadomestil državam članicam dobaviteljem v primeru, ko odhodki zaradi skladiščenja ne dosegajo prihodkov iz tega naslova, vendar ocenjujemo, da je za namen izpolnitve določb uredbe tveganje za dobavitelja zelo nizko za tako situacijo. Dodatno so vsi dobavitelji sorazmerno enakomerno obremenjeni z novo nalogo.

K 9. členu

V 50. členu Zakona o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20) določa, da distributerji toplote v sistemih daljinskega ogrevanja in hlajenja na letni ravni zagotovijo toploto iz vsaj enega od naslednjih virov:

- vsaj 50 % toplote proizvedene posredno ali neposredno iz obnovljivih virov energije,
- vsaj 50 % odvečne toplote,
- vsaj 75 % toplote iz soproizvodnje ali
- vsaj 50 % kombinacije toplote iz najmanj dveh virov iz prejšnjih alinej.

Preverjanje obveznosti izvaja agencija na podlagi poročil, ki so jih agenciji dolžni poslati distributerji toplote, agencija pa do 1. maja za preteklo leto objavi, kateri sistemi daljinskega ogrevanja so energetske učinkoviti.

Na glede to določbo Zakona o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20), se za sisteme daljinskega ogrevanja, ki kot gorivo uporabljajo plin, čas razglašene višje stopnje tveganja iz tretjega odstavka 2. člena, ne šteje v obdobje za izračun doseganja kazalnikov učinkovitosti.

K 10. členu

Zakon o blagovnih rezervah (Uradni list RS, št. 96/09 – uradno prečiščeno besedilo in 83/12) v 21. a členu določa, da se zaradi zagotavljanja visoke stopnje varnosti oskrbe z nafto in naftnimi derivati v primeru motenj in nestabilnosti na trgu Republike Slovenije ali zaradi izpolnjevanja mednarodnih obveznosti Republike Slovenije o sproščanju obveznih rezerv nafte in naftnih derivatov oblikujejo obvezne rezerve nafte in naftnih derivatov. Republika Slovenija zagotavlja minimalne količine obveznih rezerv nafte in naftnih derivatov, ki ustrezajo dnevnu povprečnemu neto uvozu za devetdeset dni.

S prenosom določb Direktive Sveta 2009/119/ES z dne 14. septembra 2009 o obveznosti držav članic glede vzdrževanja minimalnih zalog surove nafte in/ali naftnih derivatov v nacionalno zakonodajo se tako količine obveznih rezerv nafte in naftnih derivatov ne smejo znižati pod raven 90 dni, kar pomeni, da se lahko sprostijo le količine, ki jih RS hrani nad 90 dni.

Zaradi potencialnih motenj pri oskrbi z zemeljskim plinom in istočasnih motenj na trgu električne energije, je potrebno oblikovati dodatne rezerve nadomestnega goriva za plinske elektrarne za čas, ko bodo morale proizvajati električno energijo, plina pa ne bo na voljo. Te dodatne rezerve je potrebno oblikovati v primeru razglašene nižje stopnje tveganja.

Do sproščanja teh dodatnih obveznih rezerv pride v razglašeni višji stopnji tveganja.

K 11. členu

Zaradi nujnosti povečanja proizvodnje električne energije iz OVE v RS (kar poleg k nacionalnim ciljem glede OVE prispeva tudi k zanesljivosti oskrbe) člen določa, da se za končne odjemalce, ki distribucijskemu operaterju podajo vlogo za priključitev naprave za samooskrbo do vključno 31. decembra 2023 in ki jih distribucijski operater do vključno 31. decembra 2024 registrira kot končne odjemalce s samooskrbo uporabljajo določbe 315.a člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20 in 158/20 – ZURE) in Uredbe o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 17/19 in 197/20), in sicer dokler uporabljajo napravo za samooskrbo, za katero je bilo izdano soglasje za priključitev.

Direktiva 2019/944/EU v členu 15(4) določa, da države članice, katerih obstoječi programi ne obračunavajo ločeno električne energije, dovedene v omrežje, in električne energije, prejete iz omrežja (op. to se nanaša na sistem net-meteringa), ne smejo odobriti novih pravic na podlagi teh programov po 31. decembru 2023.

Navedena določba je bila v pravni red RS prenesena z 72. členom ZSROVE, v katerem je v prvem odstavku določeno: »(1) Za končne odjemalce, ki jih distribucijski operater do vključno 31. decembra 2023 registrira kot končne odjemalce s samooskrbo po Uredbi o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 17/19 in 197/20), in za končne odjemalce, ki so bili registrirani kot končni odjemalci s samooskrbo do uveljavitve tega zakona, se uporabljajo določbe 315.a člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20 in 158/20 – ZURE) in Uredbe o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 17/19 in 197/20), in sicer dokler uporabljajo napravo za samooskrbo, za katero je bilo izdano soglasje za priključitev, na podlagi katerega so registrirani.«

Navedeno pomeni, da bi tisti odjemalci, ki želijo biti vključeni v sistem net-meteringa po EZ-1 morali izpolniti vse pogoje za registracijo do vključno 31. 12. 2023 – to pomeni, da bi jim do tega datuma moralo biti izdano soglasje za priključitev (v nadaljnjem besedilu: SzP), sklenjene vse potrebne pogodbe in opravljen priklop naprave.

Taka določba pa se je v praksi izkazala za sporno, saj bi lahko povzročila, da odjemalci kljub pravočasni izvedbi vseh potrebnih aktivnosti ne bi bili upravičeni do vstopa v sistem net-meteringa. Elektrodistribucijske podjetja (v nadaljnjem besedilu: EDP) se namreč soočajo z bistveno povečanim številom vlog za izdajo SzP za samooskrbo, pri čemer z obstoječimi kadrovskimi resursi (ki jih ni mogoče v relativno hitrem času povečati) ne morejo slediti povečanemu številu vlog. To pomeni, da lahko odjemalci na izdajo SzP čakajo tudi po več mesecev, z bližanjem končnega roka 31. 12. 2023 pa pričakujemo, da bo se situacija še poslabšala.

Tako bi prihajalo do primerov, ko bi odjemalci vloge za izdajo SzP oddajali »pravočasno«, a jih EDP-ji ne bi mogli pravočasno rešiti:

- SzP bi bilo izdano po 31. 12. 2023 ali
- SzP bi bilo izdano pred 31. 12. 2023, a vseeno prepozno, da bi odjemalci lahko izpeljali vse aktivnosti za registracijo (za katero je rok 31. 12. 2023).

Z bližanjem konca leta 2023 lahko namreč pričakujemo »naval« tudi na inštalaterje naprav za samooskrbo, ki se že sedaj soočajo s pomanjkanjem sestavnih delov za naprave za samooskrbo (gre predvsem za vseevropski problem pomanjkanja razsmernikov) in na delavce EDP-jev, ki izvajajo priklope.

Lahko pričakujemo tudi primere, ko odjemalec odda vlogo »pravočasno«, a EDP zavrne izdajo SzP, na kar se odjemalec uspešno pritoži (ugodita mu Agencija za energijo ali sodišče), vendar se mu SzP izda prepozno, zaradi česar ni upravičen do vstopa v sistem net-meteringa.

Vse navedeno bi povzročilo, da bi bilo večje število odjemalcev neupravičeno oškodovanih, saj ne bi mogli biti vključeni v sistem samooskrbe po pravilih net-meteringa iz razlogov, na katere ne morejo vplivati (zamude pri izdajanju SzP, montaže naprav, priklopa in registracije s strani EDP-jev). Pri tem pa bi odjemalci tudi bili lahko diskriminirani glede na to na območju katerega EDP-ja se nahajajo (pri bolj obremenjenih EDP-jih bodo večji zaostanki).

Opisana situacija bi bila nesprejemljiva in bi tudi negativno vplivala na inštalacijo OVE v RS (in EU cilje, potrebo po samozadostnosti), zato je potrebno navedeno določbo direktive tolmačiti na način, da se 31. 12. 2023 šteje kot rok za oddajo vloge za odobritev novih pravic (tj. izdajo SzP). Da pa bi dosegli namen direktive (tj. da se vstop v sheme net-meteringa zaključi v čimprejšnjem času) je v predlogu zakon določeno, da morajo biti te odjemalci registrirani do 31. 12. 2024, saj je 1 leto predvidoma dovolj časa, da se bo vsaj za veliko večino odjemalcev izvedli vsi potrebni postopki za registracijo.

K 12. členu

Člen določa, da mora gospodarska družba, v kateri ima država ali lokalna skupnost kapitalsko naložbo, v primeru investicije v projekte za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije, ki so enaki ali večji od 250 kW inštalirane moči, oblikovati skupnost na področju energije iz obnovljivih virov energije ali skupnostno samooskrbo v skladu zakonom, ki ureja rabe obnovljivih virov energije ter 50 % delež letno proizvedene električne energije iz skupnostne samooskrbe brezplačno nameniti oskrbi gospodinjskih odjemalcev v Republiki Sloveniji.

Ukrep se gospodarskim družbam splača, ker bodo s tem gospodarske družbe pridobile dodaten kapital, ki bo omogočil postavljanje večjih sistemov in maksimalno izkoristil razpoložljive potencialne na svoji lokaciji. S tem bodo javne gospodarske družbe v 100 % lasti družbeno koristne v svojih lokalnih območjih. Vračilna doba projektov fotovoltaike je trenutno manj kot 2 leti pri trenutnih cenah električne energije.

Uredbo, ki bo opredelila kriterije in merila bo izdala vlada. Z merili bodo določeni načini izbora, obračuna in pogoji sodelovanja gospodinjskih odjemalcev na transparenten in pošten način. Oskrba gospodinjskih odjemalcev je predvidena zato, ker zaradi tehničnih, ekonomskih ali drugih ovir le-ti nimajo možnosti proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov energije ali oblikovanja individualne samooskrbe ali skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov energije ter skupnostne samooskrbe v skladu zakonom, ki ureja rabe obnovljivih virov energije, ali pa so te možnosti tako otežene, da je investicija v proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije ekonomsko neupravičena.

K 13. členu

Člen določa da mora lastnik ali upravljavec stavbe zagotoviti, da se prostori ne ogrevajo na višjo ali hladijo na nižjo temperaturo zraka v stavbah, ki so v lasti ali uporabi oseb javnega sektorja in v stavbah, kjer se pogosto zadržuje javnost, kot jo določi vlada z uredbo. Vlada bo z uredbo predpisala še velikost stavb za katere velja obveznost, vrste stavb za katere velja obveznost, izjeme in posebnosti, najvišje temperature ogrevanja in hlajenja in druge posebnosti, ki so nujne za ustrezno izvajanje uredbe.

K 14. členu

Člen določa, da so upravljavci razsvetljave v času razglasitve nižje ali višje stopnje tveganja po tem zakonu zaradi potreb po znižanju rabe električne energije dolžni zmanjšati rabo električne energije z osvetljevanjem. Vlada bo z uredbo predpisala omejitve osvetljevanja za namen varčevanja z energijo. Z uredbo opredeli stavbe, kjer je prepovedano ali omejeno osvetljevanje stavb, prostora ali površin, čas za katero obdobje dneva velja omejitev pri določenih stavbah ali površinah in druge pogoje, ki so pomembni za določitev omejevanja osvetljevanja.

K 15. členu

Sprejeta uredba 2022/1369/EU predvideva določitev cilja, da bi članice EU med 1. avgustom letos in 31. marcem 2023 porabo plina prostovoljno zmanjšale za 15 odstotkov glede na povprečno porabo plina med avgustom in marcem v zadnjih petih letih.

Uredba 2022/1369/EU vključuje tudi možnost sprožitve opozorila na ravni EU glede varnosti dobav plina, kar bi pomenilo, da bi 15-odstotno znižanje postalo obvezno. Evropska komisija bo lahko sprožitev opozorila Svetu EU predlagala na lastno pobudo, in sicer v primeru visokega tveganja za hudo pomanjkanje plina ali pa izjemno visokega povpraševanja po njem.

Iz navedenih razlogov ta člen ureja prostovoljno zmanjšanje odjema plina na način, da naj si odjemalci prizadevajo zmanjšati porabo plina v obdobju od 1. avgusta 2022 do 31. marca 2023 za vsaj 15 % v primerjavi z njihovo povprečno porabo plina v obdobju od 1. avgusta do 31. marca v petih zaporednih letih pred začetkom veljavnosti tega zakona.

Odjemalci, ki družbi Borzen d. o. o. dokažejo zmanjšano porabo plina, so upravičeni do sorazmernega povračila prispevka za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije iz obnovljivih virov energije ter v soproizvodnji z visokim izkoristkom (v nadaljevanju: prispevek OVE). V preteklem letu so vsi odjemalci zemeljskega plina skupaj plačali 8,6 mio € za prispevek OVE. Če bi vsi odjemalci znižali porabo prostovoljno za 15%, bi to pomenilo, da bi se zbralo za 15% manj prispevka pri Borzenu in če bi vsi odjemalci dali vlogo za izplačilo spodbude za varčevanje v sorazmernem deležu, bi Borzen moral izplačati še 15 % od tega, kot je že manj dobil. Na podlagi navedenega ocenjujemo skupaj zmanjšanje sredstev centra za podpore na letnem nivoju do 2,6 mio €. To je cca 1,3 mio€ v letu 2022 in 1,3 mio€ v letu 2023, če ukrep ne bo podaljšan.

Vlogo za povračilo prispevka OVE morajo skupaj z ustreznimi dokazili odjemalci vložiti na Borzen, d. o. o. do 30. junija 2023. O upravičenosti povračila dela prispevka OVE odloča Borzen, d. o. o. z upravno odločbo, sredstva za povračilo dela prispevka OVE pa se zagotavljajo iz sredstev za podpore. Izvajanje povračila prispevka OVE se podrobneje uredi v predpisu, v katerem je predpisano določanje in obračunavanje prispevka OVE, izdanem na podlagi z zakona, ki ureja spodbujanje rabe obnovljivih virov energije.

Vlada bo z uredbo podrobneje uredila izvajanje povračila prispevka OVE iz tega člena. Ukrep iz tega člena velja do 31. avgusta 2023 in ga Vlada lahko s sklepom podaljša.

K 16. členu

Člen določa, da se zaradi omejitev pri oskrbi z zemeljskim plinom ukinja možnost dodelitve podpor za električno energijo, proizvedeno v novih proizvodnih napravah s soproizvodnji električne energije in toplote z visokim izkoristkom na zemeljski plin iz 15. člena Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21 in 189/21). Investitor, ki razpolaga z veljavnim s sklepom o izbiri projekta proizvodne naprave za proizvodnjo električne in toplote z visokim izkoristkom na zemeljski plin ne more pridobiti podpore za izveden projekt, razen če je ob uveljavitvi tega zakona razpolagal z veljavnim soglasjem za priključitev proizvodne naprave iz projekta. Investitor v tem primeru lahko izvede istovrstni projekt na obnovljivi vir, pri čemer se mu veljavnost sklepa podaljša na pel let in ponujena cena iz sklepa uskladi z referenčnimi vrednostmi stroškov izbrane tehnologije oziroma vira, veljavnimi v času izvedbe projekta.

K 17. členu

V tem členu so določeni ukrepi, katerih namen je omejevanje uporabe plina. EZ-1 dopušča možnost lokalne skupnosti, da določi prioriteto rabe energentov za ogrevanje na svojem območju. Glede na trenutno akutno in predvideno daljše problematično oskrbo z zemeljskim plinom in posebej glede na Uredbo Sveta o usklajenih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu 2022/0225 (NLE) je nujno sprostiti morebitne določbe lokalne skupnosti o obvezni priključitvi in uporabi zemeljskega plina na njenem območju. Določba velja za lokalne skupnosti, ki tega ukrepa v danih razmerah niso izvedle že same. Prav tako člen uvaja prepoved obveznega priklopa na distribucijsko omrežje ZP in prepoved prepovedi odklopa.

K 18. členu

V tem členu so določeni ukrepi, katerih namen je zmanjševanje pritiskov na cene zaradi volatilnosti energetskega trga. V času razglašene ene izmed kriznih stopenj pri oskrbi s plinom (po Uredbi 2017/1938/EU) in predvsem v času pospešenega zmanjšanja porabe plina v EU na podlagi Uredbe 2022/1369/EU je nujno omogočiti predvideno zmanjšanje porabe plina tudi na način, da se pogodbene kazni iz dobavnih pogodb med dobaviteljem in končnim odjemalcem, ki so posledica manjšega odjema plina kot dogovorjeno, ne obračunavajo, npr kot pogodbene kazni zaradi odstopanja dogovorjenega prevzema plina.

Prav tako se v obdobju poziva o zmanjšani rabi plina ne zaračunava neuporabljena zmogljivost na izstopni točki in sistema v Republiki Sloveniji zaradi manjše porabe plina v tem obdobju.

V tretjem odstavku tega člena je predvideno, da primeru zmanjšanja odjema plina s strani končnega odjemalca na podlagi poziva agencije, ministrstva, pristojnega za energijo, operaterja sistema ali dobavitelja, se za obdobje veljavnosti poziva:

- manjša prevzeta količina plina ne šteje za kršitev pogodbe o dobavi oziroma pogodbeni kazni, dogovorjena v pogodbi o dobavi za primer manjšega odjema plina kot je pogodbeno dogovorjeno, se ne obračuna,
- odjemalec, ki je odklopljen, za čas odklopa ne plača omrežnine.

Poziv lahko na podlagi 9. člena Akta o načrtu za izredne razmere pri oskrbi z zemeljskim plinom (Uradni list RS, št. 97/20 in 204/21 – ZOP) opravi dobavitelj. Ker se omenjen akt v tem trenutku v spreminja in bo predvidel možnost, da poziv opravi katerikoli od naštetih akterjev, je v členu že predvidena taka rešitev. Poziv lahko opravi tudi pristojni organ, ki se v zakonu, ki ureja oskrbo s plinom spreminja (od 1. 1. 2023 pristojni organ ni več agencija, temveč ministrstvo, pristojno za energijo).

K 19. členu

Ta člen določa, da morajo distributerji toplote, ki plin, ki je namenjen proizvodnji toplote za gospodinske in druge zaščitene odjemalce, kupujejo po regulirani ceni, cenike toplote oblikovati tako, da cena za gospodinske in druge zaščitene odjemalce odraža regulirano ceno plina.

K 20. členu

Ta člen določa najvišje višine plačil za koncesijo za gospodarsko izkoriščanje vode za proizvodnjo električne energije tako, da se obveznost plačila za koncesijo za leta 2022 do 2025 določi v enaki višini na enoto proizvedene električne energije, kot so jo posamezni koncesionarji plačali v letu 2020.

K 21. členu

Zaradi preprečitve dviga omrežnine v povezavi z rekordnimi cenami električne energije na veleprodajnih trgih proizvajalci in elektrooperater sklenejo neposredne pogodbe. Strošek nakupa preostalega (še nezakupljenega) dela izgub za celoten elektroenergetski sistem za leto 2023 nosi sistemski operater. Za realizacijo proizvodnje predhodnega leta se šteje realizirana proizvodnja v prvih osmih mesecih ter potrjena ocena za preostali del leta, ki se na koncu korigira.

K 22. členu

Ta člen določa razmejitev pristojnost nadzora nad določbami zakona med inšpekcijami, agencijo za energijo ter ministrstvom, pristojnim za energijo.

K 23. členu

Ta člen vsebuje kazenske določbe za odstopanja od mejnih vrednosti zaradi motenj v oskrbi s plinom.

K 24. členu:

Ta člen določa višino globe v hitrem prekrškovnem postopku.

K 25. členu

Ta člen vsebuje prehodne določbe za naprave, ki imajo okoljevarstveno dovoljenje.

K 26. členu

Člen določa, da mora nosilec bilančne skupine poslati agenciji poročilo o že sklenjenih dogovorih za skladiščenje plina, lokaciji skladiščenja in predvidenem obsegu skladiščenega plina na 1. november tekočega leta najpozneje do 1. oktobra 2022, dokazilo o izpolnitvi obveze iz prvega odstavka 9. člena pa do 15. novembra 2022.

K 27. členu

Člen določa uporabo 12. člena tudi po preteku veljavnosti tega zakona.

K 28. členu

Člen določa da mora vlada izdati predpise iz tretjega odstavka 12. člena, drugega odstavka 13. člena, drugega odstavka 14. člena in petega odstavka 16. člena v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.

K 29. členu

Člen določa veljavnost zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV ZAKONOV, OD KATERIH SE ODSTOPA

1. Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22)

18. člen (emisije)

(1) Povzročitelj obremenitve mora izvesti ukrepe, potrebne za preprečevanje in zmanjšanje onesnaževanja, tako da emisije v okolje pri običajnih pogojih obratovanja naprave ali opravljanja dejavnosti ne presegajo predpisanih mejnih vrednosti emisij.

(2) Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada) določi mejne vrednosti emisije, ki pri običajnih pogojih obratovanja naprave ali opravljanja dejavnosti ne smejo biti presežene, stopnje zmanjševanja onesnaževanja okolja in s tem povezane enakovredne parametre ter tehnične ukrepe, pa tudi možne učinke celotne in skupne obremenitve okolja, zavezanca za zagotavljanje izvajanja obratovalnega monitoringa iz 150. člena tega zakona in njegov obseg ter podrobnejšo določitev večje spremembe naprave. S temi predpisi ali okoljskimi smernicami se lahko opredeli tudi metode, način in postopek preverjanja skladnosti, priporočene tehnične rešitve in izbrane ravni oziroma razrede proizvodov in materialov. Vlada za naprave in dejavnosti iz 110. člena tega zakona lahko določi podrobnejša pravila za uporabo zaključkov o BAT, pri čemer se dosežena raven varstva okolja ne sme poslabšati, mejne vrednosti emisij in druge zahteve pa so lahko določene tudi strožje, kot jih določajo zaključki o BAT.

(3) Vlada predpiše naprave in dejavnosti, katerih upravljavci morajo pridobiti okoljevarstveno dovoljenje v skladu s tem zakonom, podrobnejšo vsebino vloge za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja in podrobnejšo vsebino okoljevarstvenega dovoljenja. Vlada predpiše tudi rok, do katerega mora upravljavec obstoječe naprave vložiti vlogo za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja in pridobiti okoljevarstveno dovoljenje, ter rok, do katerega mora upravljavec obstoječe naprave njeno obratovanje uskladiti z zahtevami, predpisanimi na podlagi prejšnjega odstavka.

(4) Vlada lahko predpiše tudi obveznost upravljavca, da ministrstvu napravo ali dejavnost prijavi, pri čemer upravljavcu ni treba pridobiti okoljevarstvenega dovoljenja, ministrstvo pa jo vpiše v evidence iz 154. člena tega zakona.

(5) Vlada predpiše naprave, za katere proizvajalec ali upravljavec zagotavlja skladnost s predpisanimi mejnimi vrednostmi ali se ta ugotavlja v skladu s predpisi, ki urejajo ugotavljanje skladnosti proizvodov, in za katere okoljevarstveno dovoljenje ni potrebno.

(6) Vlada lahko predpiše tudi druge naprave, za katere okoljevarstveno dovoljenje ni potrebno, njihova skladnost s predpisi, ki urejajo emisije, pa se ugotavlja na podlagi strokovne ocene, ki jo zagotovi upravljavec naprave.

(7) Strokovna ocena iz prejšnjega odstavka je sestavni del projektne dokumentacije za izvedbo gradnje, kadar je gradbeno dovoljenje predpisano v skladu z zakonom, ki ureja graditev. Če za napravo, ki odvaja odpadno vodo, gradbeno dovoljenje ni zahtevano, je strokovna ocena sestavni del vloge za pridobitev vodnega soglasja v skladu z zakonom, ki ureja vode.

105. člen (več dejavnosti ali naprav ali delov naprave in obrat ter gradnja)

(1) Za obratovanje naprave ali opravljanje dejavnosti iz 110. in 126. člena tega zakona in za obratovanje obrata iz 131. člena tega zakona mora njihov upravljavec pridobiti okoljevarstveno dovoljenje.

(2) Ministrstvo lahko izda eno okoljevarstveno dovoljenje za napravo z dejavnostjo iz 110. člena tega zakona in eno ali več naprav ali dejavnosti iz 126. člena tega zakona, ki so na istem območju in imajo istega upravljavca. Ministrstvo v izreku in obrazložitvi okoljevarstvenega dovoljenja iz prejšnjega stavka določi pogoje, ki jih morajo izpolnjevati, za vsako od naprav ali dejavnosti posebej.

(3) V primeru iz prejšnjega odstavka se v postopku izdaje okoljevarstvenega dovoljenja za novo napravo iz 110. člena tega zakona ali za njeno večjo spremembo glede obveščanja javnosti, sodelovanja in pravnega varstva zainteresirane javnosti uporabljajo določbe iz 113., 114., in 122. člena tega zakona. V postopku izdaje odločbe o spremembi okoljevarstvenega dovoljenja za napravo z dejavnostjo iz 110. člena tega zakona zaradi nove naprave iz tretjega odstavka 127. člena tega zakona ali njene spremembe, v katerem se naprava iz 110. člena tega zakona ne spreminja, pa se glede obveščanja javnosti, sodelovanja in pravnega varstva zainteresirane javnosti uporabljajo določbe iz tretjega, četrtega, petega, šestega in sedmega odstavka 127. člena tega zakona, 128. člena tega zakona ter osmega in devetega odstavka 129. člena tega zakona.

(4) V primeru iz tretjega odstavka tega člena se, če se spreminja naprava ali dejavnost iz 110. člena tega zakona, v postopku izdaje odločbe o spremembi okoljevarstvenega dovoljenja uporabljajo določbe iz 116., 117., 118., 119., 120. in 121. člena tega zakona, za mirovanje in prenehanje veljavnosti okoljevarstvenega dovoljenja določbe iz 123. člena tega zakona, za odvzem okoljevarstvenega dovoljenja in začasno prepoved obratovanja naprave določbe iz 124. člena tega zakona in za dokončno prenehanje obratovanja naprave določbe iz 125. člena tega zakona. V primeru iz tretjega odstavka tega člena se, če se spreminja naprava ali dejavnost iz 126. člena tega zakona, v postopku izdaje odločbe o spremembi okoljevarstvenega dovoljenja uporabljajo določbe iz 127. in 129. člena tega zakona, za začetek in prepoved obratovanja naprave ali opravljanja dejavnosti, spremembo, prenehanje veljavnosti in odvzem okoljevarstvenega dovoljenja ter dokončno prenehanje obratovanja naprave ali opravljanja dejavnosti pa določbe iz 130. člena tega zakona.

(5) Na zahtevo upravljavcev ministrstvo izda okoljevarstveno dovoljenje tudi za eno ali več naprav ali njenih delov, ki so na istem kraju in jih upravljajo različni upravljavci, pri čemer mora okoljevarstveno dovoljenje vsebovati pogoje, ki jih mora izpolnjevati vsaka naprava ali njen del, in obveznosti vsakega upravljavca.

(6) Če je za obratovanje naprave ali obrata ali večje spremembe v obratovanju naprave ali obrata potrebna gradnja po predpisih o graditvi objektov, se gradnja lahko začne šele po pridobitvi pravnomočnega okoljevarstvenega dovoljenja ali pravnomočne odločbe o njegovi spremembi.

(7) Ne glede na prejšnji odstavek se v primeru, ko je za gradnjo naprave treba pridobiti integralno gradbeno dovoljenje po predpisih o graditvi objektov, gradnja začne po pravnomočnosti integralnega gradbenega dovoljenja.

106. člen **(vlaganje vlog, tek rokov in obvezna vsebina vlog)**

(1) Vlagatelj vloge vloži vlogo za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja za napravo z dejavnostjo iz 110. člena tega zakona ali za obrat iz 131. člena tega zakona ali za njuno večjo spremembo, ali za okoljevarstveno dovoljenje za napravo ali dejavnost iz 126. člena tega zakona ali njeno spremembo, če gre za primer naprave iz tretjega odstavka 127. člena tega zakona, v pisni obliki in na elektronskem nosilcu, vlogo za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja za spremembo iz 2. do 4. točke četrtega odstavka 119. člena tega zakona, ki se nanaša na napravo iz 110. člena ali vlogo za spremembo obrata iz 131. člena tega zakona ali za napravo iz 126. člena tega zakona in njeno spremembo, pa v pisni ali elektronski obliki brez varnega elektronskega podpisa. Ne glede na prejšnji stavek in zakon, ki ureja graditev, vlagatelj vlogo iz tretjega odstavka 140. člena tega zakona vloži v pisni obliki v dveh izvodih in na elektronskem nosilcu.

(2) Rok za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja ali odločbe o njegovi spremembi ne teče v času javne razgrnitve vloge, kadar je ta potrebna, in v času teka roka za dopolnitev vloge iz prejšnjega odstavka, ki ga ministrstvo določi vlagatelju vloge v pozivu ali sklepu o podaljšanju roka, ki ga ministrstvo izda na podlagi vloge vlagatelja. Rok za izdajo okoljevarstvenega dovoljenja ali

odločbe o njegovi spremembi za napravo z dejavnostjo iz 110. člena tega zakona tudi ne teče po preteku 60 dni od datuma prejema sklepa iz šestega in sedmega odstavka 112. člena tega zakona do datuma predložitve izhodiščnega poročila.

(3) Obvezna vsebina vloge iz prvega odstavka tega člena je tudi opredelitev vlagatelja vloge, ali se poseg, za katerega vlaga vlogo za pridobitev okoljevarstvenega dovoljenja, uvršča med posege iz drugega ali tretjega odstavka 89. člena tega zakona, določene v predpisu iz četrtega odstavka 89. člena tega zakona, pri čemer se zlasti podrobno opredeli:

1. glede bistvene lastnosti posega, predpisane v predpisu iz četrtega odstavka 89. člena tega zakona;
2. ali gre za kumulativni poseg, ki je sestavljen iz dveh ali več posegov v okolje, označenih v predpisu iz četrtega odstavka 89. člena tega zakona z isto oznako vrste posega, ki so na isti lokaciji ali med seboj funkcionalno povezani, tako da eden od posegov v okolje omogoča dejavnost, ki je vzrok ali pogoj ali podpora izvedbi ali obratovanju drugega posega v okolje, in so ekonomsko povezani, tako da je njihov nosilec ista oseba ali več oseb, ki so medsebojno povezane kot povezane družbe v skladu s predpisi, ki urejajo gospodarske družbe, in
3. ali gre za spremembo že dovoljenega posega, za katerega je že bilo pridobljeno okoljevarstveno soglasje ali ki je bil izveden v času veljavnosti predpisov, ki zanj niso določali obveznosti izvedbe predhodnega postopka ali presoje vplivov na okolje.

2. Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21 in 189/21)

15. člen (upravičenost do podpore)

(1) Če stroški proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov ali iz soproizvodnje z visokim izkoristkom, plinastih goriv, toplote za ogrevanje in hlajenje ter pogonskih tekočih in plinastih biogoriv iz obnovljivih virov energije, odvečne toplote in vodika, vključno z normalnim tržnim donosom na vložena sredstva, presegajo ceno energije, ki jo je za tovrstno energijo mogoče doseči na trgu, se proizvajalcem za to energijo iz naprav z veljavno deklaracijo lahko dodelijo podpore. Višina podpore se določi po načelu stroškovne učinkovitosti, da se zagotavljata spodbujanje rabe obnovljivih virov energije in učinkovita raba energije. Pri določitvi načinov spodbujanja in višine podpor se lahko upoštevajo tudi drugi vidiki, kot so socialni vidik, varovanje okolja, predvsem zmanjševanje izpustov, ohranjanje kulturne dediščine, ohranjanje narave, uporaba naravnih materialov ter spodbujanje zaposlovanja, tehnološke nevtralnosti in regionalnega razvoja. Pri določitvi načinov spodbujanja in višine podpor je spodbuda za demonstracijske projekte lahko večja.

(2) Podpore se lahko namenjajo za proizvodne naprave, ki izpolnjujejo naslednje pogoje moči:

- za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije, ki ne presegajo 10 MW nazivne električne moči, razen za proizvodne naprave za izrabo vetrne energije, ki ne presegajo 50 MW;
- za proizvodnjo električne energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom, ki ne presegajo 10 MW nazivne električne moči.

(3) Upravičenje za uveljavljanje pravice do podpore iz prejšnjega odstavka se pridobi v okviru konkurenčnega postopka iz 23. člena. Ne glede na določbe prejšnjega stavka se lahko za proizvodne naprave z močjo, manjšo od 500 kW, podpora podeli neposredno.

(4) Podpore se lahko namenjajo tudi za:

- a) naprave, ki izkoriščajo obnovljive vire energije za proizvodnjo plinastih goriv;
- b) vodikove proizvodne naprave;
- c) naprave, ki za proizvodnjo toplote za distribucijo v sistemu daljinskega ogrevanja in hlajenja izkoriščajo energijo iz obnovljivih virov ali odvečno toploto, vključno z napravami, ki se dodatno namestijo k obstoječemu daljinskemu sistemu z namenom, da sistem postane učinkovit v smislu 45. točke prvega odstavka 3. člena tega zakona;
- č) naprave, ki izkoriščajo energijo iz obnovljivih virov za proizvodnjo dela toplote in hladu ali izkoriščajo odvečno toploto v učinkovitih daljinskih sistemih, ki presega zahteve učinkovitosti v smislu 45. točke prvega odstavka 3. člena tega zakona;
- d) naprave, ki izkoriščajo energijo iz obnovljivih virov za proizvodnjo pogonskih tekočih in plinastih biogoriv;

- e) naprave, ki kombinirajo proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije in hranilnike električne energije;
- f) naprave, ki izkoriščajo energijo iz obnovljivih virov za proizvodnjo toplote za ogrevanje in hlajenje v proizvodnem procesu.

(5) Podpore iz prejšnjega odstavka se upravičencem podeljujejo neposredno.

(6) Podpora ne sme omogočati prejemniku, da so prihodki v zvezi z obratovanjem naprave za proizvodnjo energije, za katero prejema podporo, večji od stroškov vključno z normalnim tržnim donosom na vložena sredstva iz prvega odstavka tega člena. Če prejemnik podpore prejme tudi drugo državno pomoč, se podpora energiji iz te naprave zmanjša v odvisnosti od zneska prejete pomoči.

(7) Podpora se lahko neposredno podeli tudi za proizvodne naprave, ki so že bile uvrščene v podporno shemo in jim je pravica do podpore prenehala, vendar še ni poteklo obdobje, v katerem se podpora lahko izvaja.

16. člen **(sredstva za podpore)**

(1) Sredstva za podpore so namenska sredstva, ki se oblikujejo v skladu s tem zakonom in so namenjena le za zagotavljanje podpor ter druge namene, določene s tem zakonom.

(2) Sredstva za podpore upravlja center za podpore iz 18. člena tega zakona.

(3) Sredstva za podpore se zagotavljajo na enotnem računu s:

- a) prispevkom za zagotavljanje podpor proizvodnji energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije, ki ga mora plačevati vsak končni odjemalec električne energije, zemeljskega plina in drugih energetskega plinov iz omrežja in daljinske toplote ter daljinskega hlajenja, za posamezno prevzemno-predajno mesto;
- b) prispevkom za zagotavljanje podpor proizvodnji energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije, ki bremeni trda in tekoča fosilna goriva, utekočinjeni naftni plin ter utekočinjeni zemeljski plin, ki ga vsak končni odjemalec plačuje dobavitelju;
- c) prodajo električne energije, ki jo center za podpore odkupi po zagotovljeni odkupni ceni;
- č) proračunskimi viri, če se za podpiranje energije iz soproizvodnje z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije oblikujejo posebna namenska proračunska postavka in določijo namenski proračunski prihodki;
- d) sredstvi, pridobljenimi iz statističnih prenosov v skladu s 30. členom tega zakona;
- e) sredstvi, pripadajočimi Republiki Sloveniji zaradi sodelovanja v vlogi gostiteljice projektov v mehanizmu Unije iz drugega odstavka 36. člena tega zakona.

(4) Sredstva za izvajanje podpor se uporabljajo za:

- a) delovanje centra za podpore,
- b) zagotavljanje podpor,
- c) zagotavljanje naložbene pomoči za naprave za samooskrbo,
- č) ureditev izravnave razlik med napovedano in realizirano proizvodnjo električne energije,
- d) plačila za statistične prenose v skladu s 30. členom tega zakona,
- e) skupne projekte med državami članicami EU in državami članicami ter tretjimi državami v skladu z 31. in 33. členom tega zakona,
- f) za finančna plačila v mehanizmu Unije za financiranje energije iz obnovljivih virov v skladu z 32. in 33. členom Uredbe 2018/1999/EU,
- g) druge namene, določene s tem zakonom.

Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21 – prehodne določbe)

72. člen **(prehodne določbe glede samooskrbe)**

(1) Za končne odjemalce, ki jih distribucijski operater do vključno 31. decembra 2023 registrira kot končne odjemalce s samooskrbo po Uredbi o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 17/19 in 197/20), in za končne odjemalce, ki so bili registrirani kot končni odjemalci s samooskrbo do uveljavitve tega zakona, se uporabljajo določbe 315.a člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20 in 158/20 – ZURE) in Uredbe o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 17/19 in 197/20), in sicer dokler uporabljajo napravo za samooskrbo, za katero je bilo izdano soglasje za priključitev, na podlagi katerega so registrirani.

(2) Končni odjemalci iz prejšnjega odstavka lahko preidejo v sistem samooskrbe po tem zakonu z izvedbo z registracije prehoda pri distribucijskem operaterju.

(3) Za končne odjemalce iz prvega odstavka tega člena se ne uporabljajo določbe V. poglavja tega zakona, razen če preidejo v sistem samooskrbe po tem zakonu.

3. Zakon o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20)

50. člen

(uporaba obnovljivih virov energije, soproizvodnje in odvečne toplote v sistemih daljinskega ogrevanja)

(1) Sistemi daljinskega ogrevanja in hlajenja morajo biti učinkoviti tako, da distributerji toplote na letni ravni zagotovijo toploto iz vsaj enega od naslednjih virov:

- vsaj 50 % toplote proizvedene posredno ali neposredno iz obnovljivih virov energije,
- vsaj 50 % odvečne toplote,
- vsaj 75 % toplote iz soproizvodnje ali
- vsaj 50 % kombinacije toplote iz najmanj dveh virov iz prejšnjih alinej.

(2) Preverjanje obveznosti iz prejšnjega odstavka izvaja agencija na podlagi poročil, ki so jih agenciji dolžni poslati distributerji toplote v skladu s predpisi, ki urejajo zagotavljanje oskrbe s toploto iz distribucijskih sistemov. Agencija do 1. maja za preteklo leto objavi, kateri sistemi daljinskega ogrevanja so energetske učinkoviti.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena in prejšnji odstavek se vrednosti iz prvega odstavka tega člena lahko dosežejo tudi v več omrežjih na območju iste lokalne skupnosti, če tako določa lokalni energetski koncept.

4. Zakon o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21)

45. člen

(dejavnost systemskega operaterja)

(1) Dejavnost systemskega operaterja je obvezna državna gospodarska javna služba.

(2) Gospodarska javna služba dejavnost systemskega operaterja obsega:

1. varno, zanesljivo in učinkovito obratovanje, graditev in vzdrževanje prenosnega sistema;
2. načrtovanje in razvoj elektroenergetskega sistema ob upoštevanju predvidenih potreb uporabnikov sistema, zahtev varnega, zanesljivega in učinkovitega obratovanja sistema, varovanja okolja, ekonomskih pogojev ter usmeritev razvojnega načrta systemskega operaterja iz 49. člena tega zakona;
3. zagotavljanje dolgoročne zmožljivosti prenosnega sistema, tako da omogoča razumne zahteve za priključitev na sistem in za prenos energije;
4. upravljanje pretokov električne energije v prenosnem sistemu ob upoštevanju izmenjave z drugimi medsebojno povezanimi sistemi in v ta namen zagotavljanja razpoložljivosti systemskih storitev, vključno s tistimi, ki jih izvajajo objekti za prilagajanje odjema in shranjevanje energije,

- če je taka razpoložljivost neodvisna od drugih prenosnih sistemov, s katerimi je njegov sistem medsebojno povezan;
5. organiziranje trga storitev izravnave za potrebe prenosnega sistema tako, da se zagotavlja preglednost in celovitost ter se omogoča konkurenca med ponudniki storitev izravnave;
 6. nakup sistemskih storitev v prenosnem sistemu po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih, da se zagotovi obratovalna sigurnost;
 7. posredovanje informacij, potrebnih za zagotovitev varnega in učinkovitega obratovanja, usklajenega razvoja in skladnega delovanja povezanih sistemov drugemu operaterju;
 8. zagotavljanje podatkov, potrebnih za učinkovito sklepanje pogodb o dobavi in uveljavljanje pravice do priključitve, uporabnikom sistema in dobaviteljem;
 9. pobiranje plačil za prezasedenost in plačil v mehanizmu nadomestil med upravljavci prenosnih omrežij v skladu z 49. členom Uredbe 2019/943/EU;
 10. nakup električne energije za pokritje izgub v prenosnem sistemu po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih;
 11. zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti in obratovanja prenosnega sistema v skladu z izvedbenimi uredbami za izvajanje Uredbe 2019/943/EU;
 12. zagotavljanje kakovosti oskrbe v skladu z minimalnimi standardi.

(3) Sistemski operater je v okviru izvajanja gospodarske javne službe dejavnost sistema operaterja odgovoren tudi za:

- a) zagotovitev primernih sredstev za izpolnjevanje svojih obveznosti;
- b) zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z ustrezno prenosno zmogljivostjo in zanesljivostjo sistema;
- c) sprejetje okvira za sodelovanje in usklajevanje med regionalnimi koordinacijskimi centri;
- č) sodelovanje pri pripravi evropske in nacionalnih ocen zadostnosti virov v skladu s poglavjem IV Uredbe 2019/943/EU;
- d) digitalizacijo prenosnega sistema;
- e) upravljanje podatkov, vključno z razvojem sistemov upravljanja podatkov, kibernetsko varnostjo in varstvom podatkov v skladu z veljavnimi pravili ter brez poseganja v pristojnosti drugih organov.

(4) Pri izvajanju nalog sistemski operater prenosnega sistema upošteva priporočila, ki jih izdajo regionalni koordinacijski centri, napoved porabe električne energije in potrebnih energetskih virov z uporabo metode celovitega načrtovanja, ob upoštevanju varčevalnih ukrepov pri uporabnikih sistema. Sistemski operater prenosnega sistema zagotavlja nediskriminatorno obravnavo uporabnikov sistema, agregatorjev in dobaviteljev.

(5) Sistemski operater lahko opravlja dejavnosti, ki niso določene v tem členu in v Uredbi 2019/943/EU, le, če so dejavnosti potrebne, da lahko izpolni obveznosti iz tega zakona ali Uredbe 2019/943/EU, pod pogojem, da je agencija dala soglasje k takemu odstopanju. Ne glede na prejšnji stavek sme sistemski operater imeti v lasti, razvijati, voditi ali upravljati omrežja, ki niso električna omrežja, s predhodnim soglasjem agencije.

139. člen **(priključitev na sistem)**

(1) Za priključitev na prenosni ali distribucijski sistem ali njeno spremembo mora pravna ali fizična oseba pridobiti soglasje za priključitev, skladno s tem zakonom. Soglasje za priključitev po tem zakonu se šteje za mnenje po zakonu, ki ureja graditev objektov. Za pridobitev soglasja pri novogradnji je treba elektrooperaterju predložiti projektno dokumentacijo za namen pridobitve pogojev in mnenj, skladno z zakonom, ki ureja graditev objektov. Elektrooperater v soglasju za priključitev določi priključno mesto in pogoje za priključitev. Podrobnejše pogoje za soglasje za priključitev določajo sistemska obratovalna navodila, zlasti:

- način določitve napetostnega nivoja priključitve,
- način določanja časa izvedbe priključitve in najdaljši čas do izvedbe priključitve,
- način določanja priključne točke in
- zahteve za tehnično opremljenost naprav, na podlagi operaterjevih obvez za zagotavljanje zanesljivega delovanja omrežja.

(2) Pogoji za priključevanje morajo biti nediskriminatorni ter morajo zagotoviti enostavno priključevanje proizvodnih naprav na obnovljive vire energije in naprav za shranjevanje energije. Pogoji se lahko razlikujejo za različne skupine naprav glede na vrsto ali velikost, če je to utemeljeno.

(3) Dokončno soglasje za priključitev na distribucijski sistem velja dve leti, na prenosni sistem pa pet let. V tem roku mora imetnik soglasja za priključitev obstoječega objekta izpolniti vse pogoje, predpisane v soglasju za priključitev, in izvesti priključitev.

(4) Če imetnik soglasja za priključitev gradi nov objekt, mora v roku iz prejšnjega odstavka predložiti dokončno gradbeno dovoljenje, s čimer se izdanemu soglasju za priključitev veljavnost podaljša za obdobje veljavnosti predloženega gradbenega dovoljenja.

(5) Veljavnost soglasja za priključitev lahko elektrooperater na zahtevo imetnika soglasja za priključitev podaljša največ dvakrat, vsakič največ za eno leto. Zahtevo za podaljšanje mora imetnik soglasja za priključitev dati 30 dni pred iztekom veljavnosti soglasja za priključitev.

(6) Če imetnik soglasja za priključitev pred potekom veljavnosti soglasja za priključitev plača omrežnino za priključno moč, priključne moči za isto prevzemno-predajno mesto ne plača več.

(7) Po izvedbi priključitve veljajo pogoji iz soglasja za priključitev do ukinitve oziroma spremembe na prevzemno-predajnem mestu.

(8) Distribucijski operater mora pred priključitvijo na sistem obvestiti novega uporabnika sistema o njegovih pravicah in obveznostih v zvezi z izbiro dobavitelja in v zvezi z zasilno oziroma nujno oskrbo, skladno s tem zakonom.

(9) O izdaji ali zavrnitvi soglasja za priključitev odloča po javnem pooblastilu elektrooperater z odločbo v upravnem postopku.

(10) Pravna ali fizična oseba nima pravice do priključitve, če:

- ne izpolnjuje predpisanih pogojev za priključitev,
- bi zaradi priključitve prišlo do večjih motenj v oskrbi ali
- bi priključitev elektrooperaterju povzročila nastanek nesorazmernih stroškov.

(11) Nesorazmerni stroški iz prejšnjega odstavka pomenijo stroške gradnje priključitvenega voda do točke v sistemu, kjer je priključitev mogoča, ali stroške, ki so potrebni zaradi ojačitve obstoječega omrežja, ali kombinacijo obojega, pri čemer ni mogoče pričakovati, da bi v razumnem času prišlo do povečanja uporabe sistema na novem priključitvenem vodu oziroma obstoječem omrežju v tolikšnem obsegu, ki omogoča normalno amortizacijo naložbe.

(12) V primeru iz tretje alineje desetega odstavka tega člena ima pravna ali fizična oseba pravico do priključitve v skladu s sistemskimi obratovalnimi navodili, če sama ali skupaj z drugimi osebami krije nesorazmerne stroške. O pokritju nesorazmernih stroškov skleneta elektrooperater in imetnik soglasja za priključitev oziroma morebitne druge osebe, ki sodelujejo pri kritju stroškov, pogodbo.

(13) O pritožbi zoper odločbo o izdaji ali zavrnitvi soglasja za priključitev odloča agencija. V primeru zavrnitve soglasja za priključitev ima pravna ali fizična oseba pravico do vpogleda v vso tehnično dokumentacijo elektrooperaterja v zvezi z zavrnitvijo soglasja za priključitev.

(14) Uporabnik sistema mora dati vlogo za novo soglasje za priključitev, če želi spremeniti obratovalne omejitve, določene v soglasju za priključitev in v primeru spremembe uvrstitve v skupino končnih odjemalcev.

(15) Če elektrooperater zavrne priključitev ali zmanjšanje obratovalne omejitve zaradi nezadostne zmogljivosti sistema ali če elektrooperaterju priključitev onemogoča izvajanje obveznosti javne službe iz 7. člena tega zakona, se za zavrnitev uporablja 10. člen tega zakona. Glede višine sredstev, potrebnih za ojačitev sistema, se uporablja enajsti odstavek tega člena o nesorazmernih stroških.

(16) Stroške analiz za izdajo soglasja za priključitev novega objekta in naprave za proizvodnjo, porabo in shranjevanje na omrežje nosi elektrooperater. Stroške izdelave priključnega voda od nove naprave do točke priključitve na omrežje elektrooperaterja nosi imetnik soglasja za priključitev. Imetnik soglasja za priključitev ne nosi stroškov morebitnih okrepitev obstoječega prenosnega ali distribucijskega omrežja, ki so potrebne zaradi priključitve nove naprave, razen v primeru plačila nesorazmernih stroškov.

(17) Elektrooperater mora ob predložitvi novega razvojnega načrta priložiti še poročilo, ki vsebuje navedbo o izvedenih dodatnih aktivnostih in analizo stroškov krepitev omrežja zaradi novih priključitev, ki jih ni predvideval predhodni razvojni načrt.

(18) Ne glede na šestnajsti odstavek tega člena je imetnik soglasja za priključitev naprave ali objekta s priključno močjo nad 500 kW dolžan povrniti elektrooperaterju stroške okrepitve in razširitve omrežja, če v primernem roku, dogovorjenem z elektrooperaterjem, ne zagotovi priključitve nove naprave ali objekta.

(19) Pred izdajo soglasja za priključitev naprave ali objekta, zaradi katerega je treba okrepiti prenosno ali distribucijsko omrežje, mora vlagatelj zahteve za priključitev naprave ali objekta iz prejšnjega odstavka na zahtevo elektrooperaterja zagotoviti ustrezno zavarovanje, ki ga elektrooperater lahko unovči, če imetnik soglasja za priključitev v primernem roku, dogovorjenem z elektrooperaterjem, ne zagotovi priključitve.

(20) Če so stroški, ki jih je imel elektrooperater zaradi ojačitve omrežja, večji od unovčenega zneska ustreznega zavarovanja, ima elektrooperater pravico zahtevati razliko do popolne povrnitve stroškov.

(21) Na podlagi soglasja za priključitev skleneta elektrooperater in uporabnik sistema pogodbo o uporabi sistema, v kateri so urejena medsebojna razmerja v zvezi s plačilom omrežnine. Uporabnik sistema je dolžan pred izvedbo priklopa plačati omrežnino za priključno moč v skladu s soglasjem za priključitev in veljavnim cenikom za priključno moč.

(22) Soglasje za povečanje priključne moči ali priključitev na prenosni sistem morata pridobiti tudi operater distribucijskega sistema in upravljalec zaprtega distribucijskega sistema.

(23) Vlogo za soglasje za priključitev na 110 kV omrežje odda pravna ali fizična oseba iz prvega odstavka tega člena pri sistemskem operaterju, ki določi priključno točko. Priključno točko lahko določi sistemski operater s soglasjem distribucijskega operaterja tudi na distribucijskem delu 110 kV omrežja ob upoštevanju pogojev, določenih v sistemskih obratovalnih navodilih. V primeru spora med elektrooperaterjema o priključni točki odloči agencija. O vlogi za soglasje za priključitev odloči elektrooperater, na katerega omrežju je določena priključna točka.

5. Zakon o blagovnih rezervah (Uradni list RS, št. 96/09 – uradno prečiščeno besedilo in 83/12)

III.a ZAGOTAVLJANJE OBVEZNIH REZERV NAFTE IN NAFTNIH DERIVATOV

21.a člen

Obvezne rezerve nafte in naftnih derivatov se oblikujejo za zagotavljanje visoke stopnje varnosti oskrbe z nafto in naftnimi derivati v primeru motenj in nestabilnosti na trgu Republike Slovenije ali zaradi izpolnjevanja mednarodnih obveznosti Republike Slovenije o sproščanju obveznih rezerv nafte in naftnih derivatov.

Republika Slovenija zagotavlja minimalne količine obveznih rezerv nafte in naftnih derivatov, ki ustrezajo dnevni povprečni neto uvozu za devetdeset dni ali dnevni povprečni domači porabi za enainšestdeset dni, glede na to, katera količina je večja.

Vlada Republike Slovenije z uredbo določi postopke, merila in organizacijske ukrepe, ki se sprejmejo v primeru motenj in nestabilnosti pri preskrbi z nafto in naftnimi derivati na trgu Republike Slovenije ali zaradi izpolnitve mednarodnih obveznosti Republike Slovenije o sproščanju obveznih rezerv nafte in naftnih derivatov.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA KRAJŠANEM POSTOPKU

V skladu s 143. členom Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US in 111/21) Vlada Republike Slovenije predlaga, da se predlog zakona obravnava po nujnem postopku, da bi se preprečile težko popravljive posledice, ki lahko nastanejo zaradi povečanega povpraševanja po energiji (predvsem premoga in zemeljskega plina), zmanjšane dodatne oskrbe Evrope s plinom, manjše lastne proizvodnje ter nerezerviranih dodatnih količin plina iz Rusije in manjša proizvodnja elektrike iz obnovljivih virov kot običajno.

Zaradi potrebnega obvladovanja kriznih razmer na področju delovanja elektroenergetskega in plinskega sistema ter oskrbe s toploto je treba sprejeti nov zakon z nujnimi ukrepi za zanesljivo oskrbo z energijo za upravljanje povečanega tveganja na področju delovanja elektroenergetskega in plinskega sistema, ukrepi za zmanjševanje uvozne odvisnosti, ukrepi za zanesljivo oskrbo z energijo, in ukrepi za zmanjševanje pritiskov na cene energije zaradi volatilnosti energetskega trga.

Vlada Republike Slovenije na podlagi drugega odstavka 58. člena Poslovnika državnega zbora predlaga obravnavo predloga zakona na izredni seji Državnega zbora Republike Slovenije.